

Naročnina mesečno 12 Lir, za inozemstvo 20 Lir — nedeljska kadala celoletno 34 Lir, za inozemstvo 50 Lir. Ček. rač. Ljubljana 10.650 za naročnino in 10.349 za inserate.

Podružnice: Novo mesto.

Izključna pooblaščenka za oglaševanje (italijanskega in tujega izvora): Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

SLOVENE

Abbonamenti: Mese 12 Lire; Estero, mese 20 Lire, Edizione domenica, anno 34 Lire, Estero 50 Lire. C. C. P. Ljubiana 10.650 per gli abbonamenti: 10.349 per le inserzioni.

Filiale: Novo mesto.

Izjaha vsak dan zjutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku.

Uredništvo in uprava: Kopitarjeva 6, Ljubljana.
Redazione, Amministrazione: Kopitarjeva 6, Ljubljana.
Telefon 4001—4005.

Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana ed estera: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

Il Bollettino No. 718: Vivaci duelli nel cielo di Malta Due »Spittfire« e un »Beaufighter« abbattuti

Il Quartier Generale delle Forze Armate comunica:

Aggiustati tiri di nostre batterie hanno suscitato sulle posizioni avversarie, in un settore del fronte cirenaico, incendi di notevole vastità e durata.

Due velivoli inglesi sono stati distrutti in combattimento da aviatori tedeschi, ed un terzo dalla nostra artiglieria antiaerea.

In un'incursione su Bengasi alcune case sono state danneggiate; tra la popolazione araba si contano cinque vittime.

Un nostro sommergibile non è rientrato alla base.

Le famiglie dell'equipaggio sono state informate.

Durante azioni di bombardamento di formazioni italiane e germaniche vivaci duelli si sono svolti nel cielo di Malta; due »Spittfire« e un »Beaufighter« sono precipitati sotto le raffiche delle mitragliatrici dei nostri cacciatori che non hanno subito perdite.

Un ricognitore marittimo, attaccato a nord-est di Pantelleria da due caccia nemici, ne abbatté uno, obbligando l'altro ad allontanarsi, e rientrò alla base dopo aver compiuto la sua missione.

Vojno poročilo št. 718 Živahni dvoboji nad Malto Dva »Spittfireja« in en »Beaufighter« sestreljeni

Glavni Stan italijanskih Oboroženih Sil objavlja:

Točni zadetki naših topov na sovražne postojanke so na nekem odseku cirenajskega bojišča izzvali velike in dolgotrajne požare.

Nemški letalci so v boju sestrelili dve angleški letali, tretje pa je sestrelila naša protiletalska obramba.

Pri napadu na Bengazi je bilo poškodovanih nekaj hiš; med arabskim prebivalstvom je 5 žrtev.

Ena naša podmornica se ni vrnila.

Rodbine posadk so bile obveščene.

Ko so italijanske in nemške letalske skupine bombardirale Malto, so se razvili živahni dvoboji: 2 »Spittfireja« in 1 »Beaufighter« so strmoglavili na tla pod zadetki iz streljnih iz naših lovskih letal, med katerimi ni bilo izgub.

Neko pomorsko ogledniško letalo, ki sta ga severozahodno od Pantellerije napadla dva sovražna lovca, je enega sestrelilo, drugega pa prisililo k umiku ter se je po opravljeni nalogi vrnilo v oporišče.

Vojni položaj v Aziji Zmeda v Čungkingu — Naraščanje letalskih napadov na Avstralijo in Novo Gvinejo — V Tokiu so ustanovili narodni politični svet

Tokio, 20. maja. AS. »Niči Niči« piše o vojaškem položaju v Birmaniji ter o vdiranju Japoncev v kitajsko provinco Junan in pravi, da je večina preeskrbovanih in strateških cest, ki vodijo v Čungking — sedež Cankajskove vlade — nesposobnih za prevoz vojnega materiala, kateri je tako dragocen za odpor kitajskega maršala. Stockholm:ski dopisnik istega lista omenja tudi izjave elavnega raziskovalca Hedina, ki pravi, da je tudi takimenošana »svilena cesta«, katero so zgradili Kitajci pred 2000 leti za prevoz svile iz Kitajske v Evropo preko Srednje Azije in katere sledovi so še do danes ohranjeni, zelo slaba in lahko služi največjemu za kako karavano. Vsekakor bo zelo težko poslati Cankajsko po tej cesti vojni gradivo iz Rusije, ker je prvič cesta zelo slaba in ker drugi Rusi sami krvavo potrebujejo orožje na evropskem bojišču.

Stockholm, 20. maja. AS. Zadnja poročila iz Avstralije naznanjajo naraščanje japonskega letalskega delovanja proti severnim avstralskim oporiščem in pa proti oporiščem na Novi Gvineji. Masivni napadi japonskega letalstva so dokaz, da Japonci lahko stalno dobivajo letalske okrepitve na svoje najbolj sprednje postojanke, ne da bi jih moglo zavezniško letalstvo pri tem kaj ovirati.

Tokio, 20. maja. AS. Načelnik tiskovnega urada pri vojnem ministertvu, polkovnik Takeda, je izjavil, da je zmagoviti zaključek japonskega napredovanja v Birmi v Čungkingu sprožil veliko zmedo. Cankajskove armade so v Birmi zgubile svoje najboljše vojaške. Položaj je tem težji, ker so vse obrambne točke, ki varujejo vhod v kitajski provinci Junan in Sečuan, že tudi premagane. Položaj čungkingških sil je zato silno težak. Izguba birmanske ceste pomeni smrtni udarec Cankajski, saj je po tej poti pred vojno na Tihem morju prihajalo vsak mesec 15.000 ton angleškega in ameriškega vojnega gradiva na Kitajsko.

Tokio, 20. maja. AS. Z ozirom na naraščajočo važnost letalstva v modernem vojskovanju je japonski vojni minister ustanovil posebni letalski glavni stan, ki mu bo poveljeval general, kateri bo odgovarjal neposredno cesarju. Uradni list je poročal, da je ta glavni stan začel posloovati 15. maja.

Tokio, 20. maja. AS. Narodni politični svet, ki je bil nedavno ustanovljen in ki bo v skupščini zastopal rodoljubne težnje vseh strank in političnih skupin, je bil danes zjutraj ustanovljen na evčanih, ki ji je prisostvovalo 932 članov. Svet je na-

Obračun o Kerču Tri sovjetske armade uničene, 149.256 ujetnikov, 1133 topov, 258 tankov, 3814 avtomobilov zaplenjenih Pred Harkovom se boji nadaljujejo

Hitlerjev glavni stan, 20. maja. Nemško vrhovno poveljstvo objavlja:

Kakor je bilo že objavljeno v posebnem vojnem poročilu, so na Krimu nemške in romunske čete pod poveljstvom generala von Mannsteina po zasledovanju pobitega sovražnika prišle do preliva Kerča v vsej njegovi širini. Poslednja mostišča, ki so bila od obeh strani mesta Kerča močno utrjena, so bila danes kljub najhujšemu odporu osvojena. Napadalna bitka in zasledovanje, ki se je sedaj zaključilo, sta privedla do uničenja treh sovjetskih armad s 17 strelskimi divizijami, 3 strelskimi brigadami, dvema konjeničkima divizijama in štirimi oklepni brigadam. Poleg zelo krvavih izgub, ki jih je imel sovražnik, je padlo v naše roke 149.256 ujetnikov, 1133 topov, 372 metalcev bomb, 258 oklepnih voz, 3814 motornih vozil, več tisoč konj ter nepregledne količine lažjega orožja. Samo majhni oddelki sovražnikov so utegnili priti do nasprotnih obale preliva. Pri tem izrednem uspehu so odlično sodelovale silne skupine letal pod poveljstvom generala Löhra in barona von Richtofna. Neutrudno so podpirale sovražnika na begu ter se bile s sovjetskimi letali. Sovjeti so izgubili 323 letal. V vodah okrog polotoka je bilo vsega potopljenih 16 ladij s skupno 13.000 tonami, 1 minolovec in 21 manjših obrežnih ladij. Deset drugih ladij s srednjim tonazlo je bilo po bombah močno poškodovanih. Sovražnik, ki se je umaknil preko ožine pri Kerču, je torej utrpel zelo hude izgube.

Pri Harkovu, kjer so bili sovražnikovi napadi v trdih bojih odbiti, je bilo uničenih nadaljnjih 34 tankov.

Med boje je poseglo tudi letalstvo, ki je z bojnimi in strmoglavimi letali uničilo ali poškodovalo 29 sovražnih tankov.

Včerašnji dan je sovražnik izgubil 36 letal. Eno nemško letalo pogrešajo. Na ostalem vzhodnem bojišču so bila sovražna napadalna podjetja brez uspeha. Posamezni sovražnikovi sunki so bili odbiti.

Na Malto so bili doseženi bombni zadetki na letališču v Ca Venezi.

V zračnih bitkah nad Severno Afriko sta bili sestreljeni dve angleški letali.

V boju proti Angliji so preteklo noč močne skupine letalstva napadle pristanišče Hull ob izlivu reke Humber z razdiralnimi in zažigalnimi bombami. Opazili so več požarov.

Lahke skupine bojnih letal so podnevi uspešno bombardirale tovarniške naprave na angleški obali. Na Roka vski obali so nemški lovci sestrelili brez lastnih izgub 7 »Spittfirejev«.

Angleški bombniki so zadnjo noč izvedli več vojaško neučinkovitih poletov na jugozahodno Nemčijo. Metali so bombe na stanovanjske četrti. Škode ni velike. Nočni lovci so v protiletalski obrambi sestrelili 11 angleških bombnikov.

Berlin, 20. maja. AS. »Lokalanzeiger« se bavi z bitko pri Harkovu in pravi, da Sovjeti tamkaj

uporabljajo velikanske množine ljudi in orožja. V začetku so dosegli nekaj uspehov, zdaj pa se je položaj že utrdil. Rdeči so imeli visoke izgube ne samo na bojišču pri Harkovu, marveč tudi jugovzhodno od Orla, kjer so izvedli nekaj krajevnih napadov. Dosele je bilo že več sovjetskih bataljonov uničenih. Na drugi strani poroča poseben dopisnik »Lokalanzeigerja«, da so Rusi pri Harkovu nastopili z novo taktiko, ki obstaja v uporabi množičnih tankovskih skupin na čelu prodornih enot. Ta taktika je prišla prav nemškim protitankovskim topovom, ki so tako lahko uničili izredno visoko število sovjetskih tankov.

Kakor je znano, je nemško vrhovno poveljstvo 14. maja objavilo začetek bitke pri Harkovu. Ta dan so bile nemške čete zapletene v boj na različnih odsekih donškega bojišča proti močnim sovražnim skupinam, ki so jih podpirali tanki. Tako so posegli v boje strmoglavci, toda tudi nasprotno letalstvo in topništvo je brez prestanka delovalo. Dan za dnem so Sovjeti z vsemi razpoložljivimi ereditvi naskakovali nemške postojanke, da bi razbili katero od njih in boji so bili strašni, kajti rdeče poveljstvo je metalo v prve vrste vedno novo vojaštvo brez ozira na izgube. Nato popijeje list, kako je bojišče pri Harkovu postalo grob sovjetskega oklepnega orožja.

Berlin, 20. maja. AS. Iz vojaškega vira se je

zvedelo, da je nemško letalstvo izvedlo napad na neko pristanišče na vzhodni angleški obali, kamor je spustilo mnogo razdiralnih in zažigalnih bomb. Angleško letalstvo je bilo to noč nad jugovzhodno Nemčijo ter je v različnih krajih bombardiralo stanovanjske predele. Po dosedanjih poročilih je bilo sestreljenih 6 angleških bombnikov.

Carigrad, 20. maja. AS: General Ersklet piše v listu »Džumhurijet«, da Rusi pri Harkovu niso dosegli nikakih uspehov. Že takoj v začetku ofenzive so bili Rusi navzile svoji številni premoči tepeni, v bodoče bodo pa še na slabšem. Sedanje sovjetske divizije niso tako dobre kakor so bile lanske, zato niso mogle doseči zmage v zimski ofenzivi in so zgubile bitko za Harkov.

Rim, 20. maja. AS. Angleški uradni krogi zdaj drugače govorijo o ozemeljskih in strateških posledicah Timošenkove ofenzive. Nepriznava izjavljajo, da je edini namen Timošenkove ofenzive, da pridobi časa Zaradi te ofenzive da bo nemško poveljstvo za preureditev tega odseka potrebovalo več ko mesec dni, a da je do prihodnje zime le še pet mesecev. S tem angleški krogi dokazujejo, da prav malo zaupajo Timošenkovi ofenzivi in da vs mislijo na prihodnjo rusko zimo, ko še niti sedanja ni docela pri kraju.

Pomen zadnjih vojaških dogodkov Zadnji vojaški dogodki so prinesli Angliji, Ameriki in Rusiji sama razočaranja

Berlin, 20. maja. AS. Nemški tisk, ki razčlenja zadnje vojaške dogodke, ugotavlja, da ti dogodki dajejo Angležem, boljševikom in Amerikancem mnogo povoda za začudenje, kajti v istem času je bil vsak od njih globoko razočaran v svojem upanju na vojaške uspehe posameznih zaveznikov. Stalin dobro ve, da je na polotoku Kerču izgubil važen strateški odsek ter mnogo ljudi in orožja. Prav tako ve tudi London, da je letalski napad na nemško križarko »Prinz Eugen«, ki je bil skrbno organiziran in pripravljen, velik poraz za angleško letalstvo, ki je v enem samem dnevu izgubilo 52 letal, med katerimi je bilo 29 bombnikov. Bela hiša pa tudi točno ve, da so trditve ministra Knox o pospešeni borbi proti Osnim podmornicam prazne govornice za pomirjenje prebivalstva. Moskva na drugi strani obupuje, ker je Nemčiji uspelo doseči čudovite uspehe ne samo v Sovjetski Rusiji, mar-

več tudi izven vzhodnega bojišča, to je na morju proti ameriškim trgovskim ladjam. Stalin je nadalje v velikih skrbih, če bodo lahko Angleži uspešno izpolnili v Severnem morju svoje obljube o veliki pomoči. London in Washington sta trdno zaupala v zmagoviti odpor boljševikov na Kerču ter sta stavila vse svoje upe na sovjetske oklepne divizije, ki so nastopile v bitki pri Harkovu. Kar se tiče te bitke, poudarjajo na pristojnih mestih, da Sovjeti ne samo da niso mogli doseči svojega glavnega cilja, to je zasedi ukrajinsko metropolo Harkov, marveč so izgubili znaten del tam nastopajočih sil, ki so jih brezplodno žrtvovali. Na nemški strani ta ofenziva niti za trenutek ni povzročila kake zaskrbljenosti. Nasprotno so videli v tem ugodno priložnost za zopetno uničenje sovražnika, v čemer je zopet podana možnost za večje nemške odločilne uspehe.

Boj bo šel do konca

Berlin, 20. maja. AS. Zelo značilna in zanimiva je skrb, ki jo zadnje čase angleška in ameriška propaganda posvečata usodi nemškega naroda, piše današnja »Diplomatska in politična korespondenca«. Nemcem sovražni tisk in radio zatrjuje, da naj se nemško ljudstvo ne boji zavezniške zmage, kajti niti Anglija, niti Amerika nimata nikakršnih namenov škodovati 80 milijonom ljudi, živčim sredi Evrope. Nemčija bo tudi morala biti sestavni del novega gospodarsko-socialnega reda na evropski celini po končani vojni. Ti glasovi pa takoj dodajajo, da se bo moralo nemško ljudstvo prepričati, da obstoji edina njegova rešitev v uničenju narodnega socializma in njegovih voditeljev. »Daily Herald« dodaja, da bi bilo treba v Nemčiji organizirati protinacistično vstajo, kar da bo na koncu vojne najboljše priporočilo za bodoče postopanje, ki so ga zavezniški prihranili premagani Nemčiji. »Diplomatska in politična korespondenca« pripominja, da nihče na svetu ni tako slep in neumen, da bi verjel, da je to zvonjenje o Nemčiji ter njenih zavezniških plod fantazije, ki ima en sam namen: dopovedati svetu, da vlada pri nemškem narodu ter njegovih zavezniških »domotožje po miru«. Vse to širita London in Washington zato, da bi odvrnila javno mnenje od političnih in vojaških porazov, ki jih Angleži in Amerikanci zaporedoma doživljajo. »Diplomatska in politična korespondenca« zaključuje, da je takšna sovražna propaganda brezuspešna in otročja, kajti boj ne bo prenehal prej, dokler ne bodo anglo-ameriške sile izločene, boljševizem pa dokončno strtl.

ročilo za bodoče postopanje, ki so ga zavezniški prihranili premagani Nemčiji. »Diplomatska in politična korespondenca« pripominja, da nihče na svetu ni tako slep in neumen, da bi verjel, da je to zvonjenje o Nemčiji ter njenih zavezniških plod fantazije, ki ima en sam namen: dopovedati svetu, da vlada pri nemškem narodu ter njegovih zavezniških »domotožje po miru«. Vse to širita London in Washington zato, da bi odvrnila javno mnenje od političnih in vojaških porazov, ki jih Angleži in Amerikanci zaporedoma doživljajo. »Diplomatska in politična korespondenca« zaključuje, da je takšna sovražna propaganda brezuspešna in otročja, kajti boj ne bo prenehal prej, dokler ne bodo anglo-ameriške sile izločene, boljševizem pa dokončno strtl.

Izjave ministra Attleeja

Rim, 20. maja. AS. Včerašnje prvo zasedanje angleške poslanske zbornice, s katerim se je začela razprava o vojnem položaju, je bilo zelo vzhodno. Več poslancev je živo protestiralo, da bi ministrski predsednik moral biti navzoč v trenutku, ko si ljudstvo po svojih poslancih hoče biti na tekočem glede položaja ter slišati, s čem vlada opravičuje sedanje stanje.

Attlee, ki je tudi včeraj zastopal Churchilla, je potem podal obširno poročilo o položaju ter omenjal Birmo, ki danes predstavlja najbolj boleče in pereče vprašanje. Dejal je, da še ni gotovo, če bo Churchill mogel v kratkem o tem podati kakšno obsejnejšo izjavo. Mi stirmo vse, da bi okrepili svoje postojanke v Indiji, je nadaljeval. »Ni pa še jasno, ali bo Japonska napadla Indijo ali Avstralijo. Čeprav je bitka v Koralnem morju ustvarila oviro za uresničenje japonskih načrtov, je še vedno nevarnost za Avstralijo, tudi če je gotovo, da bodo ob napadu japonske sile trdo sprejete. Mi očitno ne moremo poslati enakega števila vojaštva na vse odseke bojišča na Tihem morju, in nespametno bi bilo zbrati naše glavne sile na katerokoli točko, dokler Japonska ne razodene, kateri je njen glavni cilj. Potrebno je, da vzdržimo toliko časa, dokler ne dobimo spet nazaj svoje premoči v zraku, na morju in na suhem. Dejstvo, da so Združene ameriške države prevzele odgovornost, da okrepe Avstralijo, ne pomeni, da smo brezbrizni. Ko se bo izkazalo za potrebno, bomo pripravljene na kakršnokoli tveganje na drugih področjih za obrambo Avstralije. General Alexander in njegova vojska v Birmi so skupaj s kitajskimi četami pogumno sprožile boje z zadnjimi stražami. Gre v bistvu za to, da se čimbolj zadrži sovražnikovo prodiranje, medtem ko mi umikamo svoje sile po zraku, po morju in po suhem. Spriču izgube pomorskih poti so težave z zvezami med Indijo in Birmo že velike.«

Attlee je nato pohvalil Avstralijo in Novo Zelandijo zaradi pomoči, ki sta jo v preteklosti

dajali matični državi, nakar je nadaljeval: »Kar se tiče Avstralije, je očitno zanjo bistveni čini-telj čas. Mnogo lažje je pošiljati v Avstralijo vojaštvo iz Amerike kakor pa iz Velike Britanije. Iz tega razloga je bilo področje Tihega morja, kar ga je znotraj črte, ki gre od Indije do avstralske obale, odkazano Združenim ameriškim državam, da odgovarjajo za vse, kar se na tem prostoru zgodi. Pri reševanju tega vprašanja se moramo oprijeti zdrave strategije, in to zahteva, da pošljemo pomoč s kraja, odkoder jo je najlažje mogoče preskrbeti.«

Govornik je prešel potem na Evropo, naredil poklon Rusom ter nadaljeval: »Vztrajamo pri svojem programu dobav Rusiji. To ni lahka stvar. Pomorska pot do Murmanska je zelo težavna. Zahteva velikih naporov od strani naše trgovske mornarice in naših pomorskih sil. Ne bom prerokoval o tako imenovanem zahodnem bojišču.«

Attlee je nato govoril o ogromnih razdaljah do Murmanska, Afrike in Daljnega vzhoda, ki zahtevajo trgovsko ladje in primerno pomorsko varstvo. »Pomorski prevozi« — je dejal — »so stvar, na katero neprestano mislimo. Vse je podrejeno vprašanju prevoza. Pri najboljši volji ne moremo vselej poslati svojih sil na zaželen kraj in v zaželenem trenutku, kakor bi hoteli. Svoja izvajanja pa je Attlee končal z naslednjimi besedami: »Enostavno lahko zaupamo v bodočnost. Vsak mesec, ki mine, pripravlja pot za spremembo naše obrambne in napadalne taktike.«

Stockholm, 20. maja. AS. Dopisnik »Dagens Nyheterja« poroča, da se je glede Attleejeve izjave, podane v imenu vlade, o ustanovitvi druge fronte, delavski poslanec Greenwood ter več drugih članov te stranke izjavilo odločno proti epizotični druge fronte v Evropi, smatrajoč, da zavezniško orožje še ni dovolj pripravljeno za takšno tveganje. Na drugi strani so mnogi poslanci zahtevali, naj vlada vendar objavi podrobnosti o vzrokih padca Singapurja.

Čiščenje na Madžarskem Nenadna vročina na Španskem Ameriški vojak prihajajo v Panamo

Budimpešta, 20. maja. AS. V Pečuhu je bil aretiran in izročen posebnemu sodišču ravnatelj judovske bolnišnice profesor Alexander, ki je bil leta 1919. sodelavec judovskega boljševika Bela Kuna. V naglem postopku ga je sodišče obsodilo na 10 let prisilnega dela. Pred istim posebnim sodiščem se je včeraj začela razprava proti 91 obtožencem, večinoma Judom, zaradi komunističnega delovanja.

Madrid, 20. maja. AS. Po raznih španskih pokrajinah je nenadno nastopila velika vročina. V Granadi so imeli 35 stopinj v senci, v Albacetti 34 stopinj in v Cordobi 32 stopinj.

Rim, 20. maja. AS. Nova pogodba med Združenimi ameriškim državam in republiko Panamo je nov korak Rooseveltove vlade, da bi spravila pod svoje nadzorstvo vse Srednjo Ameriko. Konec je tistih časov, ko je Mehika držala močno strožo za varstvo neodvisnosti Latinske Amerike, ko je v Nicaragui Santino dvignil zastavo odpora proti vplivu Združenih držav, konec je časov, ko so v Guatemali imeli vladno krnilo v rokah nacional. socialisti in ko je v San Domingu nadškof odšel v svojih cerkvenih oblačilih pred poveljstvo severnoameriških čet in mu očital, da si prisvaja njegovo oblast. Druga za drugo so morale ameriške republike plačati svoj prispevek za nadvlado dolarja, ki je omajal in izpodnesel vse vlade po vrsti z grožnjo, da bo sicer izzval nemire in prekucije. Bivši panamski predsednik je bil zadnji, ki se je zavezal za neodvisnost napram Združenim državam. Tudi v Južni Ameriki se je morajo več držav zapovrstjo ukloniti oblati zlata. Pogodba, ki je bila nedavno sklenjena med panamskim parlamentom in Združenimi državami, pomeni, da postaja neodvisnost te republike zgolj diplomatska utvara. Panama je kakor Kuba, stopila v krog priganjačev Washingtona.

Nova važna javna dela v pokrajini

Eksc. Visoki Komisar je odredil za 10,824.913 lir novih javnih del

Ze svoj čas smo imeli priložnost orisati močno mrtir javnih del, ki ga je določil Eksc. Visoki Komisar za prvo leto udeleževanja javne uprave. V teh dneh je Eksc. Visoki Komisar določil izvršitev 3. skupine javnih del v pokrajini, za katere je bil določen znesek v višini 10.824.913 lir. Ta skupina obsega naslednja javna dela:

1. stavbna dela na zgradbah v znesku 1 milijona 447.522 lir;
2. melioracije in zboljšanje zemlje za 204 tisoč 560.65 lir;
3. cestna dela pod vodstvom A. A. S. S. za 5.100.000 lir;
4. cestna dela pod vodstvom Visokega Komisariata za 1.642.540 lir;
5. zdravstvene in higienske ureditve (2. del) za 14.808 lir;
6. električni daljnovodi za 173.410 lir.

Našteta dela obsegajo torej skoraj 7 in pol milijona lir. Med gradbenimi deli na stavbah je treba v prvi vrsti omeniti gradbena dela na tistih javnih zgradbah, ki spadajo v področje notranjega ministrstva. Na teh veljajo gradbena dela skupno 367.611 lir, dalje so upoštevana najnujnejša adaptacijska dela, tako na drugi ljudski šoli na Vrtači v Ljubljani za znesek 118.367 lir, dalje ureditev električnih naprav na glavni pošti za 241.000 lir, druga skupina del za ureditev in izpopolnitev gledališč in etavb, ki jim pripadajo, za 226.792 lir, zgraditev vodnjaka v splošni državni bolnišnici v Ljubljani za 126.593 lir, dela za postavitev in ureditev

carinske postaje v smeri proti St. Vidu pri Ljubljani za 49.900 lir, ureditev in izpopolnitev Kmetijske pokrajinske šole v Mali Loki za 67.410 lir (drugo gradbeno obdobje), ureditev cerkve sv. Martina v Metliki za 63.100 lir in končno ureditev zdravstvenega doma v Crnomlju za 52.000 lir.

Na območju melioracij se bodo začela dela v grosupeljskem okolišu (drugo obdobje) za 69.000 lir, prav tako drugo obdobje na dobropeljskem polju za 47.200 lir, melioracija rakitniškega območja za 45.000 lir in regulacija potoka Klamar v Crmošnjicah za 26.000 lir. Se druga melioracijska dela manjšega obsega bodo prav tako povečala celotno pomembnost načrtih melioracij.

Kar se tiče cestnih javnih del, ki spadajo v območje avtonomnega državnega cestnega podjetja (A. A. S. S.) v znesku 5.100.000 lir, se bodo nadaljevala s tem zneskom dela za ureditev državne ceste Ljubljana-Skofljica. Cestna dela, ki pripadajo v skrb Visokega Komisariata, obsegajo 1 milijon 642.540 lir in se dele v: vzdrževanje državnih cest, ki se pripadajo pod območje A. A. S. S., za 300.000 lir, vzdrževanje pokrajinskih cest za 1 milijon 18.000 lir. Za ureditev in zboljšanje pokrajinskih cest 249.540 lir in za dela na občinskih cestah (cesta Crnomelj-Kaplanica) 60.000 lir.

V skupino higienskih ureditev spada drugo obdobje gradbenih del za vodovod v Orehovcu. Znesek 553.410 lir je določen končno za električne daljnovode, zlasti za daljnovod Kočevje-Brezovica, ki se gradi pod vodstvom Kranjskih deželnih elektrarn s podporo in prispevkom Visokega Komisariata.

Kako je danes v Dalmaziji?

Zanimivi vtisi potnikov, ki prihajajo v Trieste

V starem pristanišču, kjer se dviga ponosna palača »Liktorskih kril« z velikimi hangarji za vodna letala, se dogaja vsak popoldan zanimiv prizor, ki ga spremlja živahna množica gledalcev. Od morja sem približno velik srebrni ptič, ki nekakrat zakroži nad mestom, potem pa se spusti v zavojih na morje, da se valovje kar zapeni pod njegovim ostrorizanim trupom. Potniško dvomotorno vodno letalo vzdržuje vsak dan zvezo med Triestejem in pa glavnimi pristaniškimi mesti v italijanski Dalmaziji. Ta zveza je edina, ki je dandanes na razpolago potnikom, kadar imajo dovolj tehtne razloge, da dobio dovoljenje za potovanje v Dalmazijo. Zato ni čudno, če so letala vedno zasedena ter so sedeži že nekaj dni naprej razprodani. Imel sem te dni priložnost, da sem dobil znanca, ki se je pravkar vrnil s službene poti po Dalmaziji ter sem ga vprašal za vtise, ki jih je dobil v tamošnjih pokrajinah.

»Kako je danes v Dalmaziji?« — »Rečem vam, da normalno. Življenje teče po novih tirih, ki jih je začrtala Italija in jih je domače prebivalstvo sprejelo z razumevanjem, ker vidi, da se vse dela v njegovo korist. Italijanska civilna uprava, ki je prevzela province meseca julija lanskega leta, je v tem kratkem času veliko napravila. Duce sam se osebno zanima za življenje in napredek Dalmazije ter prihaja to zanimanje do izraza že v tem, da mu mora guverner, Eksc. Bastianini, poročati vsake tri mesece prav izčrpano o vsem. Nekajkrat pridejo skupaj z guvernerjem na poročanje tudi vsi trije prefekti. Naše oblasti so krepko zastavile vse sile, da se so razmere hitro normalizirale in da je po povrnil v deželo red in mir. Potem pa so pričele delati predvsem za gospodarski napredek pokrajin, ki so bile doslej v tem pogledu zelo zapostavljene. Pri tem je naša uprava ravnala zelo modro, pustila je vse, kar je prejšnja jugoslovanska uprava ustvarila za napredek, tako tudi agrarno reformo, četudi je bilo svoičasno z njo prizadeto predvsem italijansko prebivalstvo ter je izgubilo svoja posestva. Izredno veliko smo storili v teh devetih mesecih za zdravstveni napredek podeželja. Higienske razmere, ki smo jih tam našli, so bile jako žalostne, danes pa se že pozna izprememba.

Z vso pozornostjo smo začeli pospeševati tudi poljedelstvo, ki je bilo doslej na nizki stopnji ter so bili obsejni predeli rodovitne zemlje zaradi zamočvirjenja neizrabljeni. Dalmazija bi bila lahko agrarno aktivna, če bi se vsa ta zapuščenca zemlja obdelala. Najprej so se pričela izsuševalna dela v močvirjih okrog Aurane, kjer je 56.000 ha neizrabljene zemlje. Letos so kmetije že obdelale nekaj sto hektarjev novopridobitnega zemljišča. Z izsuševalnimi deli smo pričeli tudi v področju jezer Vrba in Nedon pri Boccagnazu, ki obsegajo 100.000 ha zemlje. Ta dela bodo trajala predvidoma 4 leta. Seveda moramo zaenkrat v Dalmazijo uvajati žive iz Italije, da ljudstvo ne strada, toda po nekaj letih bo Dalmazija pod našo upravo pridelala že toliko, da bo glede hrane popolnoma neodvisna in še bo lahko preostalo najboljšo

zemljo obdelala z novimi, donosnimi kulturami, ki jih Italija rabi.

Na področju industrije smo zgradili nova moderna podjetja za izdelovanje olivnega olja in predelavo rib. Ladijedelnice v Trau in v Curzoli delajo že s polno paro ter so dobile večja državna naročila. Tovarne cementa, ki so poprej jedva živovarile, so danes svojo produkcijo podestorile ter bodo svoje obrate morale povečati. Izredno veliko je storila naša uprava za izboljšanje cest. Trau in Sebenico sta danes zvezana s krasno novo obrežno cesto, prav tako je obšla nova cesta vse zalive v Cattaru, s čimer je promet že znatno olajšan. Gradnja pa se nove ceste še naprej ter naide pri teh delih na tisoče domačinov zaslužek. Banca di Roma

je odprla svoje podružnice v Spalatu, Sebenicu in Cattaru ter tako omogoča s svoje strani gospodarski dvig Dalmazije.

Tako se razvija danes po besedah poznavalca življenja v Dalmaziji. Zanimiva je uprava razdelitev dežele. Po italijanski zmagi so bile zasedene dežele razdeljene na štiri pokrajine. Severni del Dalmazije se je priključil stari italijanski provinci Carnaro s središčem v mestu Fiume. Vmes pride potem Hrvatsko Primorje pod upravo nove hrvatske države, potem pa sledi prava italijanska Dalmazija. Severni del te dežele je priključen prejšnji pokrajini Zara, ki je dobila s tem svoje naravno zaledje, sredini tvori pokrajino Spalato, južni pa pokrajino Cattaro. Vse tri province so združene pod upravo guvernerja Bastianinija. Imajo 3719 kvadratnih kilometrov površine ter štejejo 180 tisoč prebivalcev. Gustota prebivalstva je največja v pokrajini Spalato, kjer dosega 111 na kvadratni kilometer. Prebivalstvo je po večini rimsko-katoliške vere, le v pokrajini Cattaro prevladuje pravoslavni živeli. Ta provinca izkazuje tudi zanimivost, ki je nima nobena druga italijanska pokrajina — število moških je namreč večje, kakor žensk. Na 1000 žensk pridejo v Cattaro 1203 moški.

Gospodarstvo

Naloge srbskega gospodarstva

Nemški državni tajnik dr. Landfried je na svoji poti skozi Belgrad dal naslednje izjave o srbskem gospodarstvu:

Srbsko gospodarstvo se mora preusmeriti z ozirom na potrebe vojnega časa. Čeprav je to posledica vojne, zahtevje, ki se stavlja na srbsko gospodarstvo, niso neizpolnjljive, saj so dobro pretehtane. Nameravano zvišanje proizvodnje bo predvsem koristilo deželi. Novi gradilni načrt obsega zgradbo številnih cest in mostov, nadalje tudi druge gospodarske ukrepe kot ohranitev nekaterih industrij in predvsem napredno izkoriščanje podzemeljskih zakladov.

V prehranjevalnem oziru je treba omeniti časovno pomanjkanje nekaterih predmetov potrošnje, oddajo žita, tozadevne ovire in zaradi tega povzročene luknje v preskrbi in zviševanju cen, ki pa nimajo gospodarskega ozadja v Srbiji, temveč so bili povzročeni od drugih faktorjev. Generalni pooblaščenec za srbsko gospodarstvo bo obenem z vsemi pristojnimi oblastmi skrbel za ureditev srbskega gospodarstva, kar se mora zahtevati zaradi vzdrževanja in povišanja stopnje donosnosti nemškega vojnega gospodarstva. Naloga srbskih oblastev je, poskrbeti za to, da bodo uspehi teh prizadevanj imeli tudi največjo možno korist za Srbijo.

Sport

Knifc je prvak blejskega turnirja

Športno in telovadno društvo z Jesenice je priredilo preteklo soboto in nedeljo na Bledu dobro uspeši turnir namiznega tenisa. Šlo je za preventvo Koroškega športnega okrožja; tekmovalo je 32 Gorenjcev in Korošcev, v zadnjem hipu pa se je prijavilo še 9 igralcev iz Grada, Badena, Traiskirchena in Salzburga. Poleg drugih odličnikov sta prisostvovala prireditvi tudi okrožni vodja dr. Hradetzky in koroški športni načelnik Kollenz.

Posebno dobro so se odrezali na tem turnirju Jeseničani, ki so pokazali, da jim ne gre od rok le bela opojnost, pač pa tudi igra z drobnim belo žogico. V prvenstvu posameznikov so si razdelili prva mesta trije Jeseničani: 1. Alojz Strumbi, 2. Karl Knific, 3. Valentin Strumbi. Okrožni prvak je postal tako Alojz Strumbi. Zmagov v igri moških dvojic sta si priborila Strumbi in Knific, ki sta odrinila par Gibes-Sorte na drugo mesto.

Prvenstva se je udeležilo tudi šest deklet, med katerimi se je uveljavila Klinarjeva (Jesenice) kot prva. Šest parov se je borilo tudi v skupini mešanih dvojic. Do finala sta držala Gibes-Luschin (Celovec) in Strumbi-Klinar (Jesenice). Zmagal je celovski par.

Po končanem turnirju za okrožno prvenstvo so se domači pomerili še z gosti izven Koroškega okrožja. Tu se je povzpela prireditelj do napetih borb, iz katerih je izšel kot zmagovalec Karl Knific. V prvenstvu moških so se nazadnje pomerili Gradčani in Jeseničani. Gradčani so podlegli s pičlo razliko.

Okrožni športni načelnik je razdelil po končanem turnirju nagrade in se zahvalil zlasti jeseniškemu društvenemu predsedniku inž. Rudešču in vodji turnirja inž. Kubalku za požrtvovalno organizacijo prireditve.

Mariborski Rapid je imel v nedeljo v gosteh enajstorico graškega športnega kluba, katero je

odpravil po žilavi borbi s 4:1 (2:1). Prireditelj je opazovalo 900 gledalcev. — Tudi v Celju je bilo precej zanimanja za nogometno tekmo med domačim klubom in gosti iz Leibniza. 500 gledalcev se je nabralo, odšli pa so nezadovoljni. Igra je bila mlačna, izid pa neodločen, 0:0.

O Binkoštih bo glavni športni dogodek tekma za rimski pokal v Budimpešti. Tokrat bodo merili svoje moči nemški in madžarski igralci tenisa. — Od mednarodnih nogometnih prireditelj o binkoštih smo zvedeli doslej le za dvojbo med Švicarji in nezasedeno Francijo v Lausani. Švicarji ne bodo nastopili s prvim moštvom, temveč z B-reprezentanco. — Preskrbljeno je tudi za kolosarje. Leti se bodo zbrali v Wuppertalu, kjer bo meddržavna tekma med amaterji Nemčije in Italije. Razen tega čitamo tudi o prvih plavalnih prireditvah. Mestni predstavništvi Dunaja in Linza bosta otvorili sezono letošnjega waterpola.

Palada in Mitč sta že v izborni formi. To je sodba strokovnjakov, ki so opazovali oba hrvatska teniška prvaka v tekmovalju proti Slovkom. Zmagali so Hrvati z izidom 5:1. — Zdaj čaka Hrvate težja naloga: srečanje za rimski pokal z italijansko državno reprezentanco. Punčec bi bil vsekakor za Cucellija in Romanonija trd oreh, brez njega pa bo Hrvatom težje doseči kaj boljše uspehe. Poročali smo že, da je prešel Punčec v madžarsko državljanstvo. Zanimivo bo zvedeti, če se bo že o binkoštih boril na strani madžarskih športnikov. Bomo poročali med tednom.

Gerschler, državni trener nemških lahkoatletov, ima letos težavnejšo nalogo kot kdaj koli. Skoraj vsi najboljši atleti so pod orožjem, državni trener pa jih obiskuje v raznih krajih in pripravljaja, kolikor je v danih razmerah mogoče, na dogodke letošnje sezone. Po Gerschlerjevi izjavi bodo imeli nemški atleti letos dva važnejša nastopa. V Breslavi se bodo pomerili z reprezentanco Rumunije, v Monakovem pa bodo nastopili na mednarodnem troboju Nemčija — Italija — Madžarska.

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino

in Poveljnik XI. Armadnega zbora objavlja

v zvezi z razglasom z dne 24. aprila 1942-XX:

V noči na 14. t. m. so v kraju Sv. Rok pri St. Vidu komunisti prišli v stanovanje nekega slovenskega državljan in ga ubili s tremi sunki noža ter odvedli s seboj dva sinova žrtve.

Isto noč so v Stični komunisti vdrl v stanovanje neke žene in moža, obeh Slovencev, ter ju ubili z revolverjskimi streli.

Izvajajoč razglas z dne 24. aprila t. l. in ker je pretekel predpisani čas ter ni bilo najti krivcev zločinov, je bila odredjena ustrelitev petih oseb, ki so zanesljivo krive terorističnega in komunističnega delovanja.

Usmrtilitev je bila izvršena dne 17. t. m. ob 6.30.

Ljubljana, dne 20. maja 1942-XX.

General Poveljnik Visoki Komisar
XI. Armadnega Zbora za Ljubljansko pokrajino
Mario Robotti Emilio Gratioli

Drobne gospodarske

Obsodba zaradi razširjanja napačnih novic. — V Rimu je bil obsojen neki Dumano, dnevničar v finančnem ministratvu, ker je razširjal vest, da bo blokiranih 80% vlog, na 5 let ječe.

Iz hrvatskega gospodarstva. Osješka tkalnica svile zvišuje glavnicco od 5 na 10 milj. kun. — Zagrebški Meini izkazuje za lansko leto pri glavnici 10 in rezervah 2.2 milj. kun 843.602 kun čistega dobička pri prenosu 60.905 kun iz leta 1940. — Zagrebški Wander d. d. izkazuje za lansko leto pri glavnici 4 milj. kun dobička 61.505 kun, rezerve znašajo 1.76 milj. kun.

Hrvatske družbe. Slavonska agrarna hranilnica v Osijeku izkazuje za lansko leto pri glavnici 5 in rezervah 3 milj. kun izgube 134.834 kun, dočim je leta 1940 znašal dobiček 191.875 kun. — Dubrovačka rudarska družba Rudnica izkazuje pri glavnici 2 milj. kun izgube 444.987 kun.

Tvornica vžgalice v Bolgariji. Finančno ministarstvo v Sofiji je sklenilo ustanoviti državno tvornico vžgalice, ki naj bi letno proizvajala 150 milijonov škatlic in 75 milijonov zveščic za vžgalice.

Nova delniška družba v Belgradu. V Belgradu je bila vpisana v trgovinski register družba Dinamit Nobel z glavnico 1 milj., ki bo prodajala proizvode podjetij, ki so v koncernu to trdijo v Nemčiji, med drugim bo družba tudi prevzela tvornico lakov in barv v Zagrebu. Posebni oddelek družbe z imenom Oranica bo prodajal umetna gnojila.

Nadaljnje omejitve proizvodnje in potrošnje v Združenih državah. Nemški listi poročajo, da je severnoameriška vlada prepovedala izdelovanje 400 predmetov, ki vsebujejo železo in jeklo. Nekaj tisoč tvornice in delavnice je dobilo navodilo, da morajo nehati s svojo proizvodnjo v treh mesecih. Tako bo ustavljena proizvodnja kopalnih kadi, kopalnih naprav, avtomobilskih sestavnih delov, polnilnih peres, kovinskih svinčnikov, vžgalnikov, omaric za orodje in raznih pisarniških predmetov.

Zavod za socialno zavarovanje v Ljubljani opozarja vse one žlane, ki stanujejo v krajih: Dravljice, Podutik, Kamna gorica, Poljane, Glinice itd., da ordinira g. dr. Rupnik po premakniti mestne meje še nadalje v gostilni Kavčič na Celovški cesti v bližini tramvajске remize. Ordiniral bo vsak terek, četrtek in soboto od 10—12. Po potrebi in če gre za neodoljiv primer, se lahko pokliče zdravnik tudi telefonično na številko 44-62.

Po dolgotrajni mučni bolezni, predvideno s tolažil svetle vere, je poklical Vsemogočni k Sebi nad vse ljubljeno teto, gospodično

Jožef Breznikar

dolgoletno šiviljo pri tvrdki Mikuš

Na zadnje pot jo bomo spremili v petek, dne 22. maja, ob 4 popoldne z Zal. iz kapele sv. Andreja, na pokopališče k Sv. Križu.

Ljubljana, Zagreb, dne 20. maja 1942.

Zalujoča družina Breznikarjeva in ostalo sorodstvo

Viljem II. v Tangerju

Ko se je cesar Viljem II. vračal v letu 1898. s svojega potovanja v Palestino, se je hotel peljati skozi Sredozemsko morje mimo Gibraltarja, kjer se je nameraval ustaviti. Tokrat pa se je pripravil na obisk v Tangerju. Pravil je, da je bil že v Aziji in da boče tokrat enkrat stopiti na afriška tla in to zlasti zaradi tega, ker se je moral odpovedati Egiptu. Njegov obisk v Tangerju pa je bil samo izraz njegovega nagnjenja za potovanja, brez vsakih zahrbtnih političnih namenov. V letu 1898. sva cesarica in jaz pregovorila vladarja, da naj se z Malte vrne v Nemčijo po Adrijanskem morju, ker je to bila najkrajša pot. Cesarica je bila zelo čuteča mati in je vsa gorela v želji videti svoje otroke. Sam sem smatral za potrebno, da se po dolgem bivanju v tujini zopet vrnem na vodstvo zunanjega ministristva. Pri svojem prvem potovanju po Sredozemskem morju se je Viljem II. vozil na parniku »Kralj Albert«, ki je bil last paroplovne družbe v Bremen. Tedaj je hotel obiskati Tanger kot turist, ker je silno hrepenel po novih in zanimivih vtisih. Izrekel sem se takoj proti obisku in bivanju v tem mestu. Menil sem, da ne bi bilo pametno obračati pozornosti na to točko in cesar je brez oklevanja pristal na to misel.

Dne 28. marca 1905 pa je cesar iz Kuxhavana na parniku »Hamburg«, ki je bil last Hapaga, v družbi odličnega vojaškega spremstva odpotoval na svoje drugo potovanje po Sredozemskem morju. Spremljal ga je še mnogo osebnih prijateljev in znancev z vseh strani. Vse inozemski tisk je takoj začel širiti govorico, da se bo cesar ustavil v Tangerju. Toda njegovo veličanstvo tedaj nikakor ni imelo tega namena. Ljudje iz njegove okolice so najbrž izklepetali, da je cesar že dolgo gojil željo, videti to mesto, stopiti na afriško zemljo in te govorice so prišle hitro v častnike. In resnično so po odhodu Viljema II. francoski listi začeli nesramno groziti za slučaj, če bi se nemški cesar resnično hotel izkrcati v Tangerju. Na pisanje pariškega tiska pa je vplival francoski zunanji minister Delcassé in način pisanja je postajal

iz dneva v dan bolj drzen. Tri tedne pred podpisom zavezniške pogodbe med Anglijo in Francijo v letu 1904. je Delcassé obvestil nemškega veleposlanika v Parizu Radolina o glavnih odredbah zavezniške pogodbe. Zagotavljal mu je, da pravie tretjih držav, to se pravi Nemčije, nikdo ne bo načenjal. Vljudno sem potrdil sprejem tega poročila, ko sem dne 12. aprila 1904 v nemškem parlamentu izjavil: »Mi nimamo razloga, da bi menili, da je kolonialna pogodba med Anglijo in Francijo naperjena proti kateri drugi velesili. Zdi se mi, da gre pri tej pogodbi čisto enostavno za poskus Anglije in Francije, kako se otresti starih sitnih zadev in vprašanj.«

Kar se nas tiče, tedaj nismo imeli razloga protestirati proti pogodbi o zavezništvu. Na neki protest nemške pangermanske stranke sem dva dni pozneje odgovoril, da nimamo želja niti po celoti, niti po kakšnem delu marokanskega cesarstva. V aprilu 1904 sem tudi objavil neki članek v nemškem tisku.

V članku sem izjavil, da ne računa Nemčija na noben politični vpliv v Maroku, ampak želi tam ščititi samo svoje gospodarske koristi. Ko se je v oktobru 1904 izvedelo, da je bila med Parizom in Madridom sklenjena pogodba o Maroku, sem zahteval pojasnil v Parizu. Tedaj je Delcassé pripovedoval, da ta pogodba nikakor ne škoduje nemški trgovini, ampak bo še celo koristila, ko se bodo zboljšale zadeve sodestva v Maroku.

Po mojem naročilu je državni tajnik Richthofen francoskemu veleposlaniku v Berlinu Bibourdu izrekel naše zadovoljstvo zaradi te izjave. Toda v zimi 1904—1905 je prišlo do spremembe. Delcassé je začel kazati svoje krepelje. V svojem tisku je začel širiti izraz o »miroljubnem prodiranju« v Maroku in francoski listi so zahtevali, da naj Francija nad maroškim cesarstvom vzpostavi isto oblast, kakor jo je imela v Tuniziji, to se pravi, da bi Maroko postal podobna vazalna država Francije, kakor je bil Tunis. O tem pa niso vprašali za naše mnenje. Niti tako obzirni niso bili, da bi vladi v Berlinu in na Dunaju obvestili o sklenitvi pogodbe v letu 1904., dasi so medtem te pogodbe že predložili parlamentoma v Parizu in v Londonu. V Maroku je postajal položaj vedno bolj napet. 21. februarja 1905 se je francoski veleposlanik podal v Fez. Odločno in v jasnih besedah je od sultana zahteval, da mora dovoliti, da bodo njegove čete vežbali fran-

coski častniki. Francoski zastopnik je s sultanom govoril tako zviška, kakor da bi bil že francoski vazal. Sultan se je obrnil na nemško vlado in je zlasti hotel izvedeti, če je francoski poslanec resnično bil pooblaščen govoriti ne samo v imenu Francije, ampak v imenu vse Evrope. Pri takem izzivanju sem menil, da je potrebno opozoriti vlado v Parizu, da nemško cesarstvo še vedno obstaja.

Važnost gospodarskih in političnih koristi v Maroku pa ni bila tista, ki mi je narekovala misel, da moram cesarju nasvetovati odpor. Prepričan sem bil, da koristi miru zahtevajo, da takega izzivanja ne smemo dolgo prenašati. Vojne s Francijo si nisem želel, prav gotovo pa je nisem želel ob tem trenutku, kakor je nisem želel nikdar pozneje. Vedel sem, da bi vsak resen spor v Evropi izzval svetovno vojno. Prav nič pa nisem okleval postavljati Francijo pred izbiro vojne. Zaupal sem v svojo spretnost in odločnost, s katero bi preprečil izbruh krize, s tem pa prisilil Delcasséja k odstopu. Tako bi se končale spletke francoske politike in Francija bi bila iztrgana iz pesti angleškega kralja Edvarda VII. Anglija bi iz svojih rok tako izgubila svojo »kontinentalno sabljco«. Nemčija pa ne bi ohranila samo svoje časti, ampak tudi mir in njen ugled v svetu bi zelo narastel. Star, zanesljiv prijatelj iz Pariza mi je pisal pismo, v katerem je potrdil moje nazore.

Ze sedem let poprej mi je ta prijatelj pisal pismo o pogodbi v Windsorju. Bil je švicarskega rodu. Spoznala vas se v Lausanneu. Pozneje je živel v Parizu. Bil je zelo naklonjen Franciji in Angliji. Anglijo je večkrat obiskoval in je imel tam mnogo odličnih prijateljev in znancev. Vse to pa je pri njem izginilo, kadar je šlo za ohranitev miru. Bil je odločen in prepričan pacifist. Začutil je strahotne posledice vojne, ki bi lahko v tem trenutku izbruhnila. Vojna bi izzvala silne strasti in še nagne v šloveštvo: sovraštvo, željo po maščevanju, nasilnost, krutost in bi požrla milijarde; uničila bi Evropo za desetletja, ali pa celo stoletja. Ta plemeniti mož velike svetovne vojne in več doživel, gledal pa je pravilno v bodočnost. Mislil je prav, ko je bil prepričan, da mora ohraniti mir. Ljubezen do miru in njegovo prijateljstvo do mene mu je narekovalo, da je postal pismo. Moral sem mu dati častno besedo, da ne bom nikdar povedal njegovega imena in da bom takoj sproti uničil vsa njegova pisma, ker ni hotel slediti uodi kapitana Dreyfusa. (Dalje.)

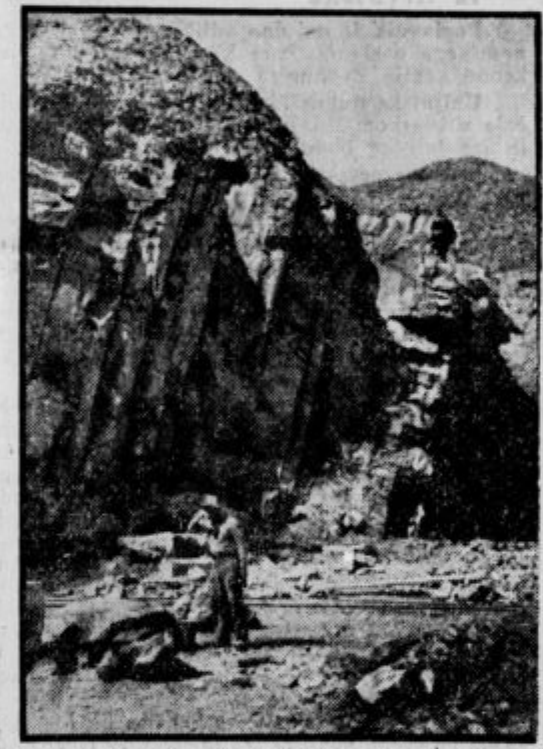
Podpečan — gradivo sodobne Ljubljane

Najlepše palače v Ljubljani so okrašene s tem lepim, trdnim in domačim kamnom

Gradbeni delavnost v zadnjem desetletju je tudi v Ljubljani doživela zanimiv in koristen razvoj. Z vsakim letom so pridobivala na prednosti domača gradiva. Med temi pa je najbolj uveljavljen podpečan — lep in trden kamen, ki nudi se to prednost, da ga je razmeroma lahko obdelovati. Tako sta si želja po domačem gradivu in težnja po cenenosti našla najprimernejši kamen — podpečan. Pridobila pa je največ stavbarska umetnost in z njo Ljubljana, ki ji daje prav gradbeno obdobje podpečana svojko in lepo lice.

Kamor koli stopimo danes po Ljubljani, povsod najdemo palače in hiše, ki so vsaj deloma okrašene ali zidane s podpečanom. Poglejmo kar najbolj vidne Vseučiliška knjižnica ima na svojih zunanjih zidovih največ podpečana, pa tudi rimski zid pred njo in zidna ograda pred Glasbeno Matico. Notranjost knjižnice je v glavnem vsa okrašena z brušenim podpečanom. Nove tržnice so vse obložene skoraj izključno s tem kamnom, nova barjanska cerkev sv. Mihaela prav tako. Nebotičnik in vsa palača Pokojniškega zavoda je do višine prvega nadstropja obložena z lepo obdelanimi kvadri, ki so vsi priromali iz Podpeči, isto velja za palačo Vzemne zavarovalnice in za novi blok Pokojniškega zavoda. Skoraj vsaka, v zadnjem desetletju večja in lepša hiša ima vsaj podpritični pas na čisto obložen s tem kamnom. Tudi na Stadionu je slavstvena tribuna obložena s podpečanom, prav tako telovadnice ob Iliriji, ki ima glavni vhod in deloma ograjo izdelano iz kamena. Grajske šance in sedanja restavracija grajskega poslopja gredo prav tako na račun podpečana. Velika zatvornica ob stari cukrarni se bo za svojo slikovitost morala zahvaliti podpeškemu kamnu. Z njo bo zaključena regulacija Ljubljane skozi mesto. Tudi ta sloni v veliki meri na podpečanu. Kjerkoli dna struge niso betonirali, povsod so ga tlakovali z lomljenjem iz Podpeči. Kjer se je skoraj navpični betonski zid korita umaknil položni brežini, so tudi to so obložili s podpeškimi lomljenjem. Če pogledamo še razne ograje ali pa cene neagrobne spomenike, povsod vidimo, da prednjači kamen iz Podpeči.

Poleg ugodnih lastnosti, ki jih ima podpečan pri obdelavi — rad se da obdelovati in ni preveč žilav, tako da kamnoseško orodje ne trpi mnogo in gre delo hitro izpod rok — je njegova največja prednost ta, da je takorekoč Ljubljani na razpolago pred nosom. Podpeč — domovina tega sodobnega gradiva — je v ljubljanski bližnji okolici, ob robu Barja in ob Ljubljani. Prav to je omogočilo nadvse cenen prevoz podpečana. Kamen kot gradivo ne prenese dolge vožnje, sicer postane predrag. Pri podpečanu pa je razmeroma kratka proga dobila še to ugodnost, da se je Ljubljana lahko oskrbovala s podpečanom kar naravnost iz Podpeči s čolni po Ljubljani. Kaj vse bi vedela povedati Spica na Ljubljani o velikani-

V enem izmed podpeških kamnolomov. Skoraj navpični skladi zelo olajšujejo lomljenje kamna.

skem tovrstnem prometu s podpečanom! Veliki čolni, zadnji zastopniki nekdanj tako živahne plovbe po Ljubljani, so dovažali na Špico v eni sami vožnji do deset kubičnih metrov lomljenca ali pa že na pol obdelanega kamna. Najdaljša pot je bila torej opravljena brez prekladanja in prav to je v veliki meri zmanjšalo stroške. V Podpeči, ljubki vasi pod gričem, na katerem kraljuje cerkva sv. Ane, pa so kamnolomi, ki so zvezani z industrijskimi tiri z bregom Ljubljane. Tako je tudi nakladanje kar najbolj hitro in enostavno.

Pri Podpeči so se zagrizli veliki kamnolomi treh priznanih ljubljanskih gradbenih podjetij. Leto in leta se že zajedajo kamnolomi v goro in odkrili so od nje znaten del, tako da je vse ozadje vasi le velika, temnorjava stena kamenitih skladov. Podpečan je namreč tu zložen v prav ugodnih skladih, ki se dajo lomiti tako, da je s prav majhnim trudom že mogoče izdelati na pol obdelane kamnite plošče za oblogo. Posebno znan pa je zaradi prijetnih presenečenj, ki jih med skladi namnožkom. Večina podpečana je namreč temnosive in temnorjavkaste barve brez posebno lepih in izrazitih žil. Nekateri skladi pa so živo nasprotje tej enostavnosti. Lepi ribčasti podpečan, ki je tako priljubljen za umetna kamnoseška dela, za spomenike in za okrasitev notranjosti palač, je izredno pester. V črni gnoti kamna se kar prelivajo svetlebele okamenel »ribe«. S takim kamnom je v veliki meri okrašeno stopnišče vseučiliške knjižnice.

V torek rekordna vročina ko že dolgo ne

Ze tretji dan vremenski kronist zaznamuje pri nas najlepše, zelo toplo in sončno vreme. Desetletja nazaj in še več ni bilo majnika take vročine, kakor jo je v torek popoldne zaznamoval meteorološki zavod. Lani ob tem času je bilo zelo deževno. Navadno se giblje maja dnevna najvišja temperatura med +23 do 28° C. Prav na ta dan, 20. maja leta 1937, je zaznamovala vremenska kronika, da je bila dosežena najvišja dnevna toplota +27°, ko je bila drugače zadnja leta najvišja okrog +25°. Letos pa so nastopili po ledenih možeh izredno lepi in topli dnevi. V torek je bila v senci dosežena rekordna temperatura kar +31.2° C. Bilo je prav vroče, kakor meseca junija in mnogi ljubitelji plavalnega športa so si poiskali primerna kopališča ob Gruberjevem prekopu, kjer so se lepo sončili. Tako vročino nam prinaša navadno junij, ko se nato pojavljajo povsod lokalne nevihte s točo.

Včeraj je na Barju valovila nizka megla, kar je po izkušnjah barjanskih kmetovalcev znamenje za dobro, nedeževno vreme. Davi pa je megla valovila že višje nad travniki in njivami, kar je znak, da lahko pričakujemo primerno spremembo

Ribniški lonci se zopet uveljavljajo v Ljubljani

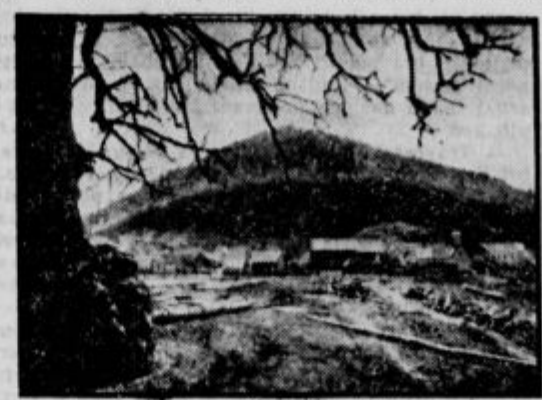
Bili so pred desetletji časi, ko so po vseh naših krajih imeli med lončenimi izdelki izključno veljavo le ribniški lonci. Poleg krošnjarja s »suhu roboc« je bil na naših cestah zelo značilna prikazen ribniški lončar. Medtem ko je krošnjar s »suhu roboc« svoje blago po navadi nosil, saj poznamo vsi iz spominov in slik takega »Ribničana«, ki največkrat ni bil iz Ribnice, temveč iz Sodražice in okoliških vasi, pa je ribniški lončar svoje blago vozil. Mož, ki svojega narečja seveda nikoli ni zatajil, niti ga ni skušal zatajiti, pa njegov konjček — navadno kak star, suh konj — sta bila vedno prav tako znana in priljubljena, kakor njegov tovariš, ki je prodajal rešeta, žlice, kuhališče.

Ribniški lonci so bili dobro delani in so imeli ugled. Lončarji sami so jih spoznavali kar po zvenku in tudi marsikatera gospodinja je že znala ugotoviti, če je lonec kaj vreden, po tem, ko ga je preskušala po glasu. Druge, ki takega daru niso imele, pa so rajši kar verjele zgovornemu Ribničanu, ki je med silnim »primojdunajem« ponujal svojo robo kot najboljšo na vsem svetu. V resnici so Ribničani vedno držali na dobro kakovost svojega blaga in zlepa se ni pripetil primer, da bi kdaj kak Ribničan prodal slabo blago ali celo ubit, počen lonec. Tudi Slovaki, ki so še pred leti hodili po naših krajih kot piskroveci, so takoj spoznali, kateri lonec je ribniškega porekla in kateri je »šlacunarski«, to se pravi, narejen v kakšni tovarni ali večji delavnici izven ribniškega območja. Tako so imeli Ribničani nekak monopol na lončarstvo — dolgo, dolgo vrsto let.

blem poznala ter ga doumela. Čeprav smo imeli izvrstne profesorje za grščino, vendar le nismo došli duha Iliade, temveč vse bolj le sestavo jezika. Tu pa nam Sovre podaja v odličnem, zgoščenem in karakterističnem uvodu vso polnost znanja o Iliadi, temu epu oz. drami o »srdcu Ahila Pelida«. Saj danes mnogi klasično izobraženi ljudje še komaj vedo o glavnem dejanju epa, ki ni samo spev o desetletnem obleganju Troje zaradi lepe Helene, temveč je ta vojska samo ozadje notranjemu dejanju Ahilovega srda, ko se v zadnjem — devetem letu oblege — spreje glavni vojskovodja, Agamemnonom. Tedaj užaljeno stopi obstran, čakajoč, da ga Grki skesano pokličejo v boj, ker brez njega ne bodo mogli zmagovali. Ta srd razdeli tudi bogove na dve stranki: Zeus, Apolon, Ares, Afrodit, Leto, Artemis in Skamandron stoji za Trojanci, na strani Grkov pa so: Hera, Atena, Poseidon, Hermes in Hefajstos. Grški nebeški Olimp pa je zainteresiral za to vojsko Ahilova mati, boginja Tetis, ki je prosila Zeusa, naj pošlje Grkom tako stisko, da bo Agamemnon dal njenemu sinu zadoščenje, proseč ga za pomoč. Zevs obljubo izpolni: Trojanci pod vodstvom svojega glavnega junaka — in najsimpatičnejše postave v vsem epu — Hektorja zmagovali in prisiljeno Grke že prav do ladij. Tedaj pa se v Ahilu zgane vsaj malo sočutja do sorjakov, kar se pokaže v tem, da dovolj svojemu najboljšemu prijatelju Patroklu, ki sili vanj, iti na pomoč stiskanim Grkom, toda s posebno zapovedjo, naj Trojance ne tira predaleč nazaj. Patroklos pa te izpovedi ne izpolni in ga Hektor ubije. Ta moment pa pomeni peripetijo v Ahilovem zadržanju, zave se svoje tragične krivde ter se spravi z Agamemnonom. Sam pa udari na Trojance, čeprav ve, da bo moral umreti, toda Patrokla hoče maščevati. In res ubije Hektorja ter se nečloveško maščuje nad njim. Pokop Patrokla in Hektorja da dramo spravi v zaključek.

To je vsebina tega prvega evropskega knjižnega eposa, kjer ne govori Homer ne o začetku trojanske vojske ne o nje koncu, temveč na njenem ozadju oriše napetost 51 tih dni devetega leta obsede v pravi kompozicijsko vzorno stopnjevanje grški tragediji, v episu o Ahilovi trmi. Tako podrobno razčlenimo prvega svetovnega veleleda ter vseli problemov, ki so z njim v zvezi, podaja

Seveda podpečan ni služil samo Ljubljani. Ogromne množine podpešk. kamna so zadnja leta že v kamnolomih zdrobili stroji v gramoz. Gramoz iz podpečana je namreč prav dober in v primeri z drugim apnencom daleko bolj odporen tudi v cestnem prometu. Daleč naokrog so ceste že leta in leta posipali z gramozom iz Podpeči.

Pogled s pristanišča v Podpeči. V grič, s katerega kraljuje sv. Ana, so se zagrizli kamnolomi. Temnorjava, skoraj navpična stena skladov se dviga visoko nad strehe hiš.

Poleg tega pa da dela v podpeči še četrto podjetje, ki se bavi z žganjem apna na debelo. Tudi za to služi podpečan. Tako je postala znamenita majhna vasica, ki v veliki meri živi od kamnitega zaledja ob vznožju griča, s katerega gleda sv. Ana na široko Barje.

vremena. To da slutiti tudi barometer, ki je davi padel za 2 mm na 765.9 mm. Današnja najnižja jutranja temperatura pa je dosegla tudi primeren rekord, ko je toplomer pokazal +13.6° C. Letošnji pomlad je bila to doslej najvišja jutranja toplota.

Prav zadnji trije topli dnevi so napravili po njihah in nasadih prave čudeže. Fižol je naglo pognal in se je že močno dvignil nad zemljo. Ves je zelen. Treba bo mestnim obdelovalcem paziti, da se fižola ne lotijo posebne vrste uši, ki so lani neizkušnim pridelovalcem fižola napravile velikansko škodo. Ko so na listih zapazili škodljive uši, so fižol pokropili z arborinom, nekateri pa s tobačno tekočino. Uspeh? Bil je povsem negativen, kajti škropljenje je požgalo fižol. Uši na fižolu odpravimo na enostaven način, da potrgamo vse liste, ki so bili napadeni od tega škodljivca in jih sežgemo ali zakopljemo v gnoj. Nekateri so ga potem znova sadili. Lepo poganja tudi krompir. Naravnost čudovito pa rastejo razne vrste solate. Tudi sadno drevje kaže lepo in računajo, da bo letošnja sadna letina glede hrušk, jabolk in češkelj prav zadovoljiva in dobra.

Dokler ni nastopila konkurenca. Tudi v drugih krajih so spoznali, da imajo dobro glino, da znajo prav tako delati dobre lonce in da utegnejo biti prav tako zgovorni prodajalci, kakor Ribničani. Tako so že pred kakšnimi desetimi leti naši Ribničani spoznali, da jim je njihov najboljši trg, to je mesto Ljubljana, takorekoč zaprt! Najhujša je bila konkurenca iz Komende na Gorenjskem. Lonci iz Komende so zavzeli ves ljubljanski trg. Marsikatera ljubljanska gospodinja je kupila in morda še danes kuha v loncu in meša solato v skledi, pripricana, da je to ribniško blago. Pa ni! Je namreč iz Komende. Ribničani so se pred leti sicer jezili, toda pomagalo jim ni nič.

Do lanske pomladi! Zakaj pred dobrim letom dni smo dobili Ljubljansko pokrajino in zopet so Ribničani edini lončarji, ki v pokrajini zmerejo peči lonce, sklade, skledice in drugo posodo iz gline. Tako se na ljubljanskem trgu zopet uveljavljajo ribniški lonci. Prodajalci in kupovalci so soglasni v sodbi: čež ribniške lonce jih ni!

Zanimivo je, da gospodinje dajejo zopet prednost lončenim posodam pred železnimi in zlasti pred emajliranimi. Prvič so te posode cenejše, dalj časa drže toploto, poleti pa se jedi in pičice v njih tudi obdrže dalj časa hladne. Mleko ali malinovec ali kaj podobnega moramo piti iz lončene posode, če hočemo imeti čisti okus pičice! Eno napako imajo seveda lončne posode pred kovinastimi: prej se ubijejo. Toda pazljive gospodinje ne dajo dosti na to napako. Dva ali trije

Sovre v odličnem uvodu (5—45), kjer nam prikaže najprej torišče dejanja, Trojo, kakor se izraža v današnjih raziskavanjih, poleg zgodovinsko jedro teh trojanskih zgodb ter duhovno okolje za nastanek epa, ki je narodna pesem iz trojanskega motivnega kroga. Nato nam nazorno prikaže rast narodne pesmi v njenih početkih, po socialni in razvojni plati, da pride iz junaške balade s spremeljavo plunke v široki recitirani, da celo pisani epos. In tu je našel prostor za jasno razlago homerškega vprašanja, ki obstaja v tem, ali je Homer samo simbol za kolektivno delo rapsovdov in časa, ali delo enega samega človeka — umetnika. Premišljeno trdi, da je Iliada, sicer po snovi kolektivno delo, kot ep pa individualno, delo Homerja iz 8. st. pred Kr. ter je naravnost vzorno premišljena v skladbi in zgradbi notranjih umetniških delov ter stopnjevanju notranje tragike. Sovre je tu zavestni »arhitektoničar« ter to tudi dokazuje z analizo epa, ki se mu v zadnjih dognanjih pokaže kot vzorna grška peteljanja, duhovna zgradba istega kompozicijskega značaja kot grški templji. Tu je poudarek vsega uvoda ter prava problematika dela kot umetnine. V zadnjih poglavjih Sovre samo še označuje svet grškega Olimpa, človeški značaj njihovih bogov ter versko prepričanje Homerjevega časa, kar je povzeto iz njegove velike Zgodovine. Tako karakterizira tudi vse junake epa ter izgladi navidezna »nesoglasja« v delu, pri katerih — smo včasih rekli — je »tudi božanski Homer zaspal«. Na koncu plastično prikaže Homerjevo figuro in njegov umetniški slog, prepletanje baladnega in epskega momenta ter značaj slovenskega heksametra, katerega problematiko sta izčistila Stritar in Levec. V Sovretu je našel ta grški klasični metrum polnovreden slovenski izraz in zvok.

Celotne Iliade Slovenci še nimamo v svojem pesniškem jeziku. V celoti jo je v prozi prevzel prof. Kragelj. V prepreitvah pa so se poizkusili Koseski (6. epevdov) in prof. Omerza (13. epevdov). Posebno zadnji je imel namen, prevesti celotno delo, pa mu je kritika zagrenila delo, kateremu v pesniškem jeziku ni dorasel. Sedaj imamo 4047 vzornih slovenskih heksametrov iz vseh epevdov ter tako prevez celotnega dela, zlasti še, ker je ostala vsebina podana v ekrajsani prozni vezavi. Samo na treh začetkih naj pokažemo razlike teh prevodov ter odlike Sovretovega.

Svet brez duše

Katoličani so nedavno obhajali petindvajsetletnico, odkar je bil papež Pij XII. posvečen v škofa. Ta slavnost nam vzbuja spomin na prvo poslanico velikega papeža, na tisti vzvišeni razglas z dne 25. oktobra 1939, ki je posvečen obnovitvi porušene svetovnega reda. V poslanici je rečeno, da so pglavitni vzroki moralnega propadanja človeštva v tem, ker se je človek odvrgel od vere, ker ne zaupa več tistim božjim silam, ki izvirajo iz razodetja, iz Kristusovega trpljenja in iz evangelija. Središnje jedro pa, ki krog njega krožijo miselne poteze enciklike, je usodni »ali—ali«: »Ali »materialistični svetovni nazor« ali misel na večnost — ali »tehniški svet« ali »duhovni svet«. Papež je zastavil vprašanje: »Katera doba je trpela zaradi duševne praznote in notranje bede tako hudo, kot vprav dandanašnji čas?« In pokaže nam tisto mesto v Razodetju, kjer je rečeno: »Praviš: »Bogat sem, vsega imam v izobilju in ničesar ne potrebujem.« Pa ne veš, da si beden, usmiljenja vreden, reven, slep in nag.«

Tu je razgaljena najgloblja korenina tistega zla, ki radi njega boleha človeštvo iz roda v rod in ki je izgubljanje duše tega življenja. Veliki romantik J. von Götter je pred sto leti napovedal to, radi česar so dandanes v skrbeh vsi dalekovidni duhovi. Götter je svarelo vzkliknil: »Če bi bila tudi vsa dežela preprežena z železnimi; čeprav bi bile vse njene reke do najgloblje dna prebredene z ladjami; dasi bi po vseh kotih do izčrpanosti delovali navori in čeprav bi se po vseh njenih cestah vrtela kolesa strojev: Kaj bi vse to zaleglo, če bi ljudje v klopotajočem mehanizmu izgubili svojo vrojeno dušo?«

Ljudje nič ne opazijo, da se s tem, ko izključno skrbijo samo za snovne naloge narodov in njih kultur, narodi samo starajo in postajajo nerodoviti. Tako je bilo v dobi gotike, kjer sta stavbarstvo in kiparstvo neizrečeno lepe in silne izrazitosti pričala o duševnem bogastvu tiste dobe. In prav takšno je bilo pod vladno baroka, ko je na novo ojačena katoliška pobožnost z mogočnim vzponom dvigala v nebo srea in stvariteljskega duha delujočih genijev. Vera nareja človeka držnega in mu odpira pogled v neomejene dalje neskončnosti. Nerva pa povzroči, da je človek malenkosten, mu omejuje obzorje in ga slepi sprčo nedostatnosti materije. Brezverske dobe niso glede na svojo umetnost segle dalje ko do baroknega naturalizma. Velika umetnost uspeva samo na nebeskih tleh verske tradicije.

Ko je na mesto krščanske vere stopila filozofija, je vse življenje usahnulo. V dobah vernosti se je božja sila razodevala neposredno pozemskemu življenju, je sama reševala uganko tega življenja in je prinašala luč v temo pozemskih blodenj. Pod vlado filozofije je človeštvo pogrešalo vodstva luči in je prešlo v duševno ubostvo. Nebesa so tuje in oddaljene lebdela nad zatemnjeno zemljo. Toliko hvalisana filozofija 19. stoletja pa je človeka odpravljala z abstraktnimi publicami, ni mu pojasnila težavnih ugank tega življenja, ki jih je moral prebolevati in ni dala njegovi osamljeni duši nobenega domačega ognjišča. »Blagor mu, kdor ima zdaj še kako domovino!« To je obupni vzklik blodečega bogoiskalca Nietzscheja v tem svetu brez duše.

Kakor v atome razpadli posameznik pa tipa je išče dandanes tisto duševno vez, ki bi mu mogla vrniti občutek celotnosti, iskrene povezanosti z njegovim življenjem in vsem njegovim občestvom. Človek bo našel to vez, če se bo izmotal iz tiste zakrknjene samopašnosti in se bo spomnil globoke resnice onega papeževega navetka iz apokalipse: »Praviš: »Bogat sem, vsega imam v izobilju in ničesar ne potrebujem.« Pa ne veš, kako si beden, usmiljenja vreden, reven, slep in nag.«

prodajalci ribniških loncev na ljubljanskem trgu imajo zato dovolj odjemal. Ribniški lončarjem skoraj ni treba več tvoriti svojega blaga po svetu, ker pridejo trgovci sami k njim.

Stvar je namreč taka, da ribniški loncev sedaj celo manjka. Povpraševanje je po tem blagu precejnejše, tako da lončarji komaj sproti izvršujejo naročila. Vsekakor sta ribniški lonec in sklada res prava avtarična izdelka naše pokrajine, ki v marsičem nadomestujeta drago železo in druge kovine. Zato se torej lončarski obrti in trgovini še dolgo ne bo treba bati propasti.

Naročajte »Slovence« !

Koseski:

Boginjal serd mi zapoj Ahila junaka Pelida. Ilijo razkačen ki zmot Ahajcem obilno nakloni, mnogo navdihnenih duš prežene v temoto Plutona, trupla pa žretnu zverin in tičev onebja razprostre. Tak dopolni se sklep Kronida taistega dneva, ker sta gorjupiga se prepira razdvojila v jezi Atreid, polka vladar, in djanja pogumni Ahilej.

Omerza:

Srd mi opevaj, boginja, Pelejeviča, Ahileja, poln pogube, ki boli Ahajcem nebroj je prinesel, močnih ki duš je nešteto hrabrijh o boju junakov vrgel u Hades, a psom kot plen je izročil telesa, ptičam uledam za gostje, tako sklep Zeusov je tekel, kar se se v zvezu razila, velika po trdom spoznajo, vojvoda mož, Atreid, in božanski sijajni Ahilej.

Sovre:

Pesem zapoj mi, boginja, o jezji Pelida Ahila, srdu pogubnem, ki silo gorja prizadel je Ahajcem: tisoč mokočnih je duš pometal Nevidnemu v žrelo, trupla junakov sama pa v plen je pustil pesjadi, ptičam uledam za gostje, tako sklep Zeusov je tekel, kar se se v zvezu razila, velika po trdom spoznajo, vojvoda mož, Atreid, in božanski sijajni Ahilej.

Kako pa prevaja Sovre — kar se primerjati ne da, ker nihče ni tega epeva še prevajal — naj bo dokaz dva verzja iz znane Hefajstove kovčnice: dvostvo mehov mu zasope, v topinike vsi zalezo se, vsakemu drug je sopot: to beha se, piba pa puha itd.

Tako smo dobili plastične prevode klasičnih scen iz Iliade: slovo Hektorja od žene in sina, Hefajstovo kovanje štita ter ves XXII. spev: maševanje Ahilovo nad Hektorjevim truplom, poleg neprestanih bojev in dvobojev, porazov in zmag.

Tako je Sovretov verz močan in nazoren ter brez masil in ritmičnih težav, ki jih toliko opazamo pri Omerzi. Tega se izogne Sovre na ta način, da tvori nove besede (žarina, ostina itd.) ali pa oživlja častiljive starine ter je v tem pogledu njegov jezik bogat, slikovit ter plastičen, morda včasih preveč »svojski, ki »aristokratski« starini zbuje ton, kar pa verjetno bolj ustreza Homerjevemu naturalizmu in polnokrvnosti, kakor pa prišolana besedna višokoletočnost. Velik ep se nam pokaže tako v novi luči, ne kot borba dveh svetov, temveč kot krvave praske med velikani, v katere celo na grotesken način stopajo bogovi z Olimpa, ki izgubljajo brezskopnost in postaja zelo, zelo človeški. Tako resnično človek šele ob tem izboru doživlja Homerja ter ee mu vtisne v spomin bolj kot v dijaški dobi vsa leta, ki so mu potekla ob skandiranju homerskega teksta.

KULTURNI OBZORNIK

Izbor Homerjeve Iliade v novem prevodu A. Sovreta

Kot prva knjiga Svetovnega slovtva pri izdaji šolskih komentarjev in pomagál Cvetja iz domačih in tujih logov, ki jih izdaja prof. J. Šolar s pomočjo uredniškega odbora, je sedaj izšla Homerjeva Iliada v izboru, prevodu in vsebinski vezavi ter s komentarjem najboljšega prevajalca iz klasičnih slovestv inspektorja Antona Sovreta. Delo inspektorja Sovreta s področja prevajanja klasičnih del je preveč dobro poznano in cenjeno, da bi morali opozarjati nanj (Evrpidese, Sofokles, Apulej, Platon, sv. Avgustin, Horac, Sapho itd.); toda on je tudi eden najboljših poznavalcev duhovne kulture in zgodovine antičnega sveta sploh ter je pred letoma izdal obširno, z modernega gledišča pisano, Zgodovino Grkov, s katero je začela Mohorjeva družba zbirko svoje nove Obšne zgodovine. Poleg tega pa je tudi izreden tenkosilni poznavalec slovenskega jezika ter spada po tej svoji delavnosti med »čitankarje«, ki kroje naš šolski jezik. Po takem nihče ni bolj poklican, da nam vnovič predstavi Homerja.

Homerjeva Iliada vsebuje 15.693 verzov, je delo, katerega prevod bi terjal izjemno truda in bi ga bilo v celoti težko izdati, zlasti pa v taki zbirki, kakor je Cvetje. Ta hoče izobražencu in dijaku podati samo vso literarno zgodovinsko vednost o delu na podlagi najnovejših raziskavanj ter prevod v glavnih črtah in pomembnih odlomkih, sicer pa med sabo povezanih s podajanjem vsebinskega dejanja. Tak je značaj te izdaje Homerjeve Iliade, v kateri je v verzih prevedenih dobra četrtina celotnega epa, namreč 4047 verzov v pravih heksametrih.

Večina slovenskih izobražencev se je v svoji mladosti več ali manj pečala s Homerjem in njegovo Iliado, ki je pomenila vogelni kamen klasične humanistične izobrazbe. Toda večina bo ob branju tega Sovretovega prevoda, še bolj pa uvoda, spoznala, kako malo je Homerja in njegov pro-

Droline novice

Koledar

Četrtek, 21. maja: Feliks Kantališki, spoznavalec; Andrej Bobola, mučenec; Benvenut, spoznavalec; Valent, škof.
Petek, 22. maja: Emil in Kast, mučenca; Julija, devica in mučenica; Roman, opat; Helena, devica; Renata, vdova.

Novi grobovi

† Mešan in gasilec Ivan Sever. V ponedeljek je bil v Ljubljani spremljan k zadnjemu počitku mešan in požrtovalni gasilec Ivan Sever, rojen 1. 1859 v bližini Dobrove. Bil je 49 let član prostovoljne gasilske čete in je zelo požrtovalno deloval pri raznih manjših in večjih požarih. Za zasluge na gasilskem polju je bil poleg drugih zaslužnih gasilcev imenovan za ljubljanskega mešana. Dolga leta je kot vrtnar oskrboval veliko Janežovo posestvo pri pokopališču Sv. Križa. Tam je Janež zasadi tudi hmelj. Zato so imenovali ta kraj Med hmeljniki. Pogreba so se udeležili mnogi ljubljanski gasilec. Naj blagi rajni počiva v miru!

† V Ljubljani je umrl gospod Anton Mencinger, trgovec in posestnik. Pogreb blagoga rajnika, ki zapušta go. soprogo Marijo in hčerki gđ. Vero in g. Marico por. dr. Debečevce, bo v četrtek, 21. maja ob 5 popoldne iz hiše žalosti na Sv. Petra cesti na pokopališče k Sv. Križu. Blag mu spomin! Zalujočim naše globoko sožalje!

† Na Ježici je mirno v Gospodu zaspala gospe Frančiška Stirn, posestnica. Pogreb bo v petek, 22. maja ob 5 popoldne iz hiše žalosti. Mala vas 13, na pokopališču k Sv. Juriju. Naj ji sveti večna luč! Zalujočim naše iskreno sožalje!

V naši knjigarni dobiš

Izbiro vseh slovenskih knjig, domačih in prevodnih. Tujo književnost, posebno v italijanskem in nemškem jeziku. Časopise, revije in modne liste.

Izvršujemo hitro in v redu vsa možna naročila tujih knjig, revij, listov itd.

Obiščite našo knjigarno! Zahtevajte seznam!

Ljudska knjigarna v Ljubljani

Pred Skofijo štev. 5

— Letošnji novomašniki škofiji Trieste in Gorizija. Dne 30. maja bodo posvečeni bogoslovci 4. letnika bogoslovja v Gorizii. Posvetitev bogoslovcev triestinskih škofije bo izvršil škof msgr. Santin v katedrali sv. Justa v Triestu, novomašniki iz gorizijanske škofije pa bodo posvečeni v Gorizii. Škofija Trieste dobi letos tri nove duhovnike, škofija Gorizia pa osem. Nove maše bodo imeli v škofiji Trieste: Stegel Fr., Cal di S. Michele, dne 21. junija, pridiga dr. Juvancić iz Gorizije; Zgur Rudolf, 21. junija, Cassigliano, pridiga župnik Milčič iz Poverija; Zivic Marjan, 14. junija, S. Giovanni-Trieste, pridiga msgr. dr. Ukmar iz Triesteja. — V škofiji Gorizia bodo nove maše: Rejec Stanko, Idris, dne 7. junija; Sluga Ludvik, Baccia di Modrea, dne 31. maja; Krajnik Lucijan, Modreuzza, dne 14. junija; Oblesček Stanko, Volzana, dne 7. junija; Rusijan Ludvik, Cosana del Collio, dne 31. maja; Premrl Stanko, Vipacco, dne 7. junija; Cernigoj Vinko, Scilla, dne 14. junija; Lestan Aleksander, Merna, dne 7. junija. — Ostali bogoslovci bodo končali letošnje šolsko leto dne 13. junija.

— Spomin na Josipa Tartinija. Spomladni leta 1692 je bil rojen v Piranu v Istriji Josip Tartini. slaven violinski umetnik, kompozitor in filozof, ki je zapustil pečat svoje osebnosti čeli takratni dobi. Spomin na tega velikana, s katerim se italijanstvo Istrije in Triesteja tako ponaša, je proslavil Institut za fašistično kulturo v Triestu. O velikem pokojniku je predaval glavni urednik Piccola, znani žurnalist in pisatelj Mario Nordio. Predavanje je bilo v dvorani liceja Dante ter je bilo odlično obiskano. Predavatelj je z živo besedo in veliko plastiko orisal Tartinijev lik.

— Drugo skupinsko potovanje v Firence prireditelji potovanja CIT. Prijave do 23. maja.

— Koncerti, predavanja, umetniške prireditve. V okviru italijansko-nemškega društva v Triesteju je bil koncertni večer v dvorani Littorio. Nastopila je slavna italijanska pevka Rosetta Panpanini, na klavirju pa jo je spremljal znani triestinski muzik in skladatelj maestro Toffolo. — V dvorani Ateno musicale je priredil koncert triestinski kompozitor in virtuoz na klavirju Fridelino Buganelli. — Glasbeni zavod Ateno musicale je priredil serijo koncertov svojih gojenčev, s katerimi zaključuje letošnje šolsko leto. Zavod ima značaj konservatorija. — V katedrali sv. Justa se nadaljuje vsako nedeljo v maju slovesne sv. maše s koncertnim programom cerkvene glasbe. Tudi v Barcoli je bila preteklo nedeljo slovesna sv. maša z nastopom orkestra in solistov. — Na sedežu umetniškega društva v via Imbrinari je predavala profesorica Vera Superchi Spano o novem romanu triestinskega pisatelja Gianna Stuparicha »Ritornellano«. Je to roman iz vojne in povojne dobe, ki predstavlja epopejo italijanskih borb za Trieste. — V dvorani Italijansko-nemškega društva v via Rossini 4 je čital Leonhard Blass izbrana dela nemških novejših pesnikov. — V Sesani je imel dve predavanji, združeni s filmskimi predavanji, administrativni ravnatelj dnevnika »Corriere Padano« Gvidon Facchini, ki službuje sedaj kot poročnik fašistične milice v teh krajih. Eno predavanje je bilo namenjeno vojakom, drugo pa občinstvu. Govoril je o aktualnih vprašanjih sodobne vojne.

— »Quo vadis«, znameniti Sienkiewiczjev roman, bo izdala Mohorjeva družba med svojimi rednimi knjigami. Naročniki bodo za 15 lir dobili štiri knjige, zato pohitite s prilašanjem, dokler je še čas. Pozneje bodo knjige dražje. Naročnike prejema knjigarna Mohorjeve družbe na Miklošičevi cesti 19 v Ljubljani, tel. 49-51.

— Kaznovana nagajivost. Na poti proti Rimu sta se seznanila Jakob Pinti in Severin Cippetti. Pogovarjala sta se dolgo ure in se nazadnje spoprijateljila. Ko sta v Rimu izstopila, sta se nastanila v istem hotelu, v sobah, ki sta bili druga ob drugi. Tudi v sobi sta se pogovarjala, preden pa sta šla spat, je hotel Pinti svojemu novemu prijatelju malce zagosti. Vzel mu je kovčeg in ga neel skrit v svojo sobo, ne da bi prijatelj to opazil. Toda naka na kano je spodletela. Komaj je etopil v svojo sobo in postavil kovčeg na tla, se je ta odprl in skozi odprtin je pomolila glava strupenega kača. Ko se je Pinti ozrl na kovčeg, je že videl, kako so tri kače

druga za drugo leze ven in sikale. Krik presunjenja in groze se je izvil iz njegovih ust. Prihiteel je prijatelj, brž pobral kače in jih atlačil v kovčeg nazaj. Potem je Pintiju razodel, da je po poklicu artist in da nastopa ponavadi kot krotilec strupenih kač.

— Traverza ubila 2 delavce. V Porto Marghera pri Benetkah so zidali novo stavbo, ki bo sestavni del tamkajšnjih velikih tovarn. Ko so postavljali ogrodja gornjih delov, se je ena od traverz nagnila in padla ter podrli dva zidarja pod seboj. Ostali delavci so sicer nesrečnika tovarišema prikočili na pomoč, toda udarec traverze je bil presilen. Oba sta obšla mrtva.

— Ker so zatajili usnje. Tribunal v Triesteju je sodil te dni celo skupino industrijalcev ter trgovcev z usnjem in čevljarstvi potrebščinami, ker niso prijavili večjih količin usnja z namenom, da jih spravijo pod roko za visoke vsote v promet. Ta družba je imela svoje šlane v Triesteju in v Udinah, razkrinkala pa jo je triestinska policija ter jo spravila pod ključ. Kazni so bile prav eksemplarne: 38 letni Rinaldo Cogolo in 64 letni Anselmo Fari iz Udin sta dobila vsak po 5 let ječe in po 26.000 lir denarne kazni, 42 letna Marija Malipiero iz Udin, 35 letni Julij Roberti iz Triesteja, Umberto Norberto iz Triesteja in 46 letni Evaristo Rodomonte iz Udin so bili obsojeni vsak na 4 leta in 10 mesecev ječe ter na 19.000 lir globe; 47 letni Mario Manelli iz Udin je dobil 4 leta in 4 mesece ječe ter 15.000 lir globe; 53 letni Iginio Zanolla iz Triesteja je bil obsojen na 1 leto ječe in 3000 lir denarne kazni. Vsem je bila tudi odvzeta koncesija za dobo 5 let.

Ljubljana

1 Osebnostne izkaznice bodo oni, ki so vložili prošnje zanje v poslovalnici v Zg. Šiški, dobili v gasilskem domu v Dravljah, kamor se je poslovalnica preselila.

1 Mestni fizikat zaradi snavljanja prostorov v petek in soboto 22. in 23. t. m. ne bo mogel uradovati ter po posloval samo v najnujnejših zadevah.

1 Frančiškanska prosveta. V nedeljo, 24. maja ob 4 pop. pridite v frančisk. dvorano, kjer bo naša prosveta uprizorila znano slovensko igr »Deseti brat«. Priporočamo, da se te lepe igre, ki je že šestokrat napolnila naše odre, udeležite v čim večjem številu. Vstopnice si preskrbite že v predprodaji v trgovini A. Šiligoj, Frančiškanska 1.

1 Namesto cvetja na grob gospe Strnadove je osebje Higijenskega zavoda v Ljubljani darovalo Društvu slepih 140 lir. Iskrena hvala!

1 Opera potrebuje za uprizoritev Bizetove »Carmen« statiste. Tisti gospodje, ki so že lani sodelovali in oni, ki bi želeli sodelovati, naj se javijo danes, v četrtek ob 11 v Operi.

1 »Romeo in Julija«. Uprava Narodnega gledališča prosi vse gg. statiste, ki so sodelovali v »Romeu in Juliji«, da pridejo v četrtek, 21. t. m. ob 9 v Dramo k vaji.

1 Tudi Moščani pridno obdelujejo zemljo. Kdor le malo pozna Moste, je lahko ugotovil, da so letos prav vsi vrtnici in grede s posebno ljubezno obdelani. Marsikje so tudi preurali travnike, da bo čimveč pridelka. Da pomaga vsem, ki nimajo svoje zemlje, je župni urad v Mostah dal potrebnim na razpolago ves travnik ob sedanjih zasilni cerkvi — stavbišče za bodočo novo, zidano cerkev. Kar nad trideset pridnih družin se je oglasilo in z veliko vneto lotilo skromnih parcel na travniku. Sedaj se že povsod kažejo sadovi pridnega dela in zemlja poganja, da je veselje.

1 Mešan, čuvajte gozd! Take napise opazamo po raznih sprehajališčih in polih v tivolskih gozdovih. Letos privablja lepo zeleni gozd velike množice mešanov in mešank v svoje okrilje. Vsa sprehajališča so polna ljubiteljev narave, sprehajalcev, da se naužije čistega gozdnega zraka. So mnogi, ki ne priznajo gozdnemu drevu in grmičevju. Delajo škodo. Po gozdih pa nabirajo suhljad mnogi revnejši ljudje. Večina skrbi, da obvaruje gozdno drevje pred škodo, so pa tudi brezvestneži, ki lomijo sveže in zdrave veje. Celo sekire jemljejo s seboj in sekajo mlado drevje. Tudi na Golovcu je prav živahno. Tam ljudje zbirajo suhljad. So pa mnogi, ki drevje kar klestijo in odnašajo debela debela domov, tako smrekova, javor, bukev in druga drevesa. Gozdni čuvaji imajo obilo posla.

1 Živilski trg. Že nad 40 let obstaja sedanji živilski trg. Bilo je leta 1899, ko se je klasična gimnazija preselila v novo gimnazijsko poslopje v Tomanovi ulici. Drugo leto nato je ostala v poslopju na Vodnikovem trgu samo še licealna biblioteka, ki se je pozneje tudi selila. Leta 1902 je bil trg že prirejen za živilski trg. Letos je nekako 40 let tega trga. V sredo je bil trg zaradi lepega vremena zelo živahen in bogato založen z razno zelenjavo. Mnogo je bilo češenj, ki so se že pocenile na 11 do 12 lir kg. Istrijski grah je bil po 10 lir. Bilo ga je mnogo na izbiro. Lepa glavna solata, ki jo je bilo pripeljane en vagon, je bila na izbiro. Berivke je v izobilju na prodaj po 6 lir. Precej je bilo na trgu tudi špinacije po 6 lir kg. Na trgu so že domači beluši. Sezona za jabolka je popolnoma minila, kajti niso več okusna, ko začne jabolna cveteti. Mnogo je bilo dalje na trgu povrtnine. Na prodaj je bilo tudi nekaj konzerviranega stročnega fižola po 12 lir kg.

1 Ovalne pomaranče v Ljubljani. Običajnih pomaranč sedaj v Ljubljani skoraj ni več, ker jih tudi veletrgovci več ne uvažajo. Ljubljana je letos konzumirala nenavadno veliko množico pomaranč, računajo da okoli 35 vagonov vseh vrst, od mandarink do običajnih velikih ter rdečih krvavink. Sedaj pa so se pojavile na trgu prav tako okusne in izvrstne ovalne oranže, slične nekdanjim »Jaffa«-pomarančam, samo da so te prihajale k nam iz Palestine, ovalne pa prihajajo iz južne Italije ter Sicilije. Kakor »Jaffa« pomaranče so tudi italijanske ovalne brez pečka ter imajo tenko lupino, so pa izredno sladke in sočne. Cena jim je maksimirana na 11.30 lir kg.

1 Italijanske nešpice. Zanimiv sadež je večeraj ponujal neki prodajalec na trgu, namreč nešpice. Pri nas je ta sadež malo znan in ga ljudje cenijo le bolj kot slaščico za otroke, trgovina pa se s tem sadjem ni nikoli bogve kaj pečala. Nešpice, ki so bile večeraj v prodaji, so le tožnje, so pa nekoliko večje, kakor domače. V Italiji namreč cepijo tudi nešpice drevesa, medtem ko pri nas najbrže ni sadjarja, ki bi se ukvarjal s takimi poskusi. Nešpice, ki so bile po 10 lir kilogram, so bile prav okusne in sladke. Prodajalec jih je predal vse, kar jih je imel.

1 V Ljubljani umrli ob 8. maja do 14. maja 1942. Vilhar Frančiška, 72 let, vdova železničarja,

V nekaj dneh bo izšla nova knjiga SLOVENEČEVE KNJIŽNICE

Matije Malešiča

Rdeči križ poroča:

Na svoj poziv v listih je Italijanski Rdeči križ, avtonomna sekcija Ljubljana, prejela lepo število slovenskih knjig in brošur za vojne ujetnike v Italiji. Avtonomna sekcija se toplo zahvaljuje naslednjim darovalcem: gg. Pregar Nataša, Sedlar Ivan, Budan Mercedes, Rakovič Lojzka, Kislinger Rudolf, Šibenik Radoslav, Brumc Anton, Miklavčič Franc, dr. Zalokar Ana (zbirka), dr. Tavčar, neimenovani, Učiteljska tiskarna, Kleinmayer & Bamberg, Tiskovna zadruga, knjigarna Schwendner, založba Hram, Prirodoslovno društvo, Planinsko društvo, uredništvo »Lovca«.

Podlimbarskega ul. 21; Visočnik Slavica, 21 let, dijakinja, Masarykova c. 58; Košir Uršula roj. Žitko, 75 let, žena vpok. železničarja, Aljaževa ul. 16; Glabič Marija, 66 let, kuharica, Japljeva ul. 2; Blagancje Milan, 33 let, mehanik, Celjska ul. 13; Horn Anton, 82 let, pekar, Japljeva ul. 2; Čadež Matej, mestni oficij v p., Gosposvetska c. 10; Pintar Rozalija, sestra Osita, 64 let, usmiljena sestra sv. Vinc. Pav., Slomškova ulica 20; Vrankar Marija roj. Angioli, 79 let, zasebnica, Japljeva ul. 2; Jaklič Lovro, 76 let, tovarn. del., Japljeva ul. 2; Mrak Alojzija, 38 let, postrežnica, Hrenova ul. 9; Poljanec Frančiška roj. Lavrič, 57 let, zasebnica, Polakova ul. 13; Znidaršič Kristina, 21 let, hči posestnika, Vidovdanska c. 9. — V ljubljanski bolnišnici umrli: Remškar Jernej, 71 let, žel. čuvaj v p., Viška c. 77; Kramarič Franc, 75 let, davčni izvršilec v p., Črnomelj 212; Westermayer Ana roj. Prelovšek, 71 let, zasebnica, Tepež Anton, 74 let, major v p., Knafljeva ul. 3; Presoli-Ipavc Alojzij, 70 let, višji davčni upravitelj v p., Novo mesto; Bras Franc, 62 let, hišni posestnik, Svinjsko 5, občina St. Rupert pri Novem mestu.

1 G. Forzano: »Poročno darilo«. Sodobna veseloigra v treh dejanjih, ki se godijo 1. v apoteki letoviškega mesta, 2. v sobi mlade farmaceutke in 3. spet v isti sobi. Zgodba se vrši v provincialnem okolju, nastopajoče osebe so po svoji miselnosti tipični predstavniki kraja: apotekarica, učitelj, župnik, oficij, zdravnik in še nekaj drugih oseb. Glavna lika sta Lucija in Carlo, katerih ljubezenska zgodba je središče igre. Igrali bodo: Simčičeva, Jan, Nablocka, Plut, Gale, Brezigar, Presnetnik, Bratina, Rakarjeva, Peček, J. Bolterjeva, Vertin in Raztresen. Režiser prof. O. Šest, scenograf inž. E. Franz.

1 Dijaštvo opozarjamo na predstavo Goethejeve »Ifigenije na Tavidici«, ki bo v petek. Delo spada med najbolj dognane Goethejeve stvaritve. Prevod je F. Albrechta. Dramatik je podal v igri moč človečnosti, ki je zmaga premagati preklestvo in zlo. Igrali bodo: Ifigenijo — M. Bolter-Ukmarjeva, Toasa — M. Skrbineš, Oresta — Jan, Pilada — Nakrst, Arkasa — Gregorin. Režiser J. Kovič.

Naznanila

GLEDALIŠČE. Drama: Četrtek, 21. maja ob 17.30: »Poročno darilo«. Premiera. Red. Premierski. — Petek, 22. maja ob 15: »Ifigenija«. Izven. Dijaška predstava. Zelo znizane cene od 10 lir navzdol. — Sobota, 23. maja ob 17.30: »Sela za žene«. Izven. Cene od 14 lir navzdol. — Nedelja, 24. maja ob 14: »Vidva Rožinka«. Izven. Znižane cene od 12 lir navzdol. — Ob 17.30: »Jurček«. Mladinska predstava. Izven. Znižane cene od 12 lir navzdol.

OPERA. Četrtek, 21. maja ob 17: »Boccaccio«. Red. Četrtek. — Petek, 22. maja ob 16.30: »Carmen«. Red. Četrtek. — Sobota, 23. maja ob 17: »Boccaccio«. Izven. — Nedelja, 24. maja ob 15: »Evgenij Onegin«. Izven.

RADIO. Četrtek, 21. maja. 7.30 Poročila v slovenščini — 7.45 Pisanja glasba. — V odmoru (8.00): Napoved časa — 8.15 Poročila v italijanski in slovenski. — 8.45 Poročila v italijanski in slovenski. — 9.15 Poročila v italijanski in slovenski. — 9.45 Poročila v italijanski in slovenski. — 10.15 Poročila v italijanski in slovenski. — 10.45 Poročila v italijanski in slovenski. — 11.15 Poročila v italijanski in slovenski. — 11.45 Poročila v italijanski in slovenski. — 12.15 Poročila v italijanski in slovenski. — 12.45 Poročila v italijanski in slovenski. — 13.15 Poročila v italijanski in slovenski. — 13.45 Poročila v italijanski in slovenski. — 14.15 Poročila v italijanski in slovenski. — 14.45 Poročila v italijanski in slovenski. — 15.15 Poročila v italijanski in slovenski. — 15.45 Poročila v italijanski in slovenski. — 16.15 Poročila v italijanski in slovenski. — 16.45 Poročila v italijanski in slovenski. — 17.15 Poročila v italijanski in slovenski. — 17.45 Poročila v italijanski in slovenski. — 18.15 Poročila v italijanski in slovenski. — 18.45 Poročila v italijanski in slovenski. — 19.15 Poročila v italijanski in slovenski. — 19.45 Poročila v italijanski in slovenski. — 20.15 Poročila v italijanski in slovenski. — 20.45 Poročila v italijanski in slovenski. — 21.15 Poročila v italijanski in slovenski. — 21.45 Poročila v italijanski in slovenski. — 22.15 Poročila v italijanski in slovenski. — 22.45 Poročila v italijanski in slovenski.

LEKARNE. Nočno službo imajo lekarne: dr. Piccoli, Tyrševa c. 6, mr. Hočevar, Celovška c. 62 in mr. Garts, Moste, Zaloška c. 47.

POIZVEDOVANJE. V torek je bil najden na Prulah ključ. Dobi se v upravi »Slovenca«.

Nakla se je krakna karta v torek med 18 in 19 na Parmovi ulici. Dobi se: Požar Franc, Parmova ulica 48, stopnišče VIII-L.

Iz Ribnice

Živnorojska in prašičerejska zadruga v Ribnici je tudi v preteklem letu precej storila za povzdigo živinoreje v naši dolini. Molzni kontrolor je vodil točno evidenco o molži, posebno pozornost pa je zadruga posvečala vzornim hlevom in vzgoji mlade živine. V Ribniški dolini prevladuje čista montaionska pasma, kar je prav tako zasluža te zadruga. Zadrugi načeluje g. Škrabec Stanko. V preteklem letu je Zadruga kupila v Bolzanu na Tirolskem čistokrvnega montaionskega bika, za katerega je prispevala sama 3000 lir, Visoki komisariat pa 4000 lir. Da zadruga živahno deluje, dokazuje tudi skupni letni denarni promet 39.851 lir. Zadruga se navdušuje za skupni pašnik, ki ga namerava kupiti Zveza selekcijskih zadrug v Toplih rebrih. S tem bi bilo mnogo storjenega za povzdigo živinoreje v naši dolini in na Kotevskem. Jalovost krav je pojenjala, prav tako metlavost, ki se je pri nas čisto pojavljala. Več pozornosti bodo morali naši živinorejci posvetiti selanju boljših vrst trav, kakor detelje in lucerne, zlasti pa skušati čimprej izsušiti vsaj še vedno zamočvirjene travnike ob že reguliranih odsekih tukajšnjih potokov.

Iz Triesteja

Mladina v Triesteju prikazuje uspehe telesne vzgoje. Ze delj časa se vršijo v Triesteju nastopi šolske mladine, ki prikazuje svojo izvežbanost v telesnih vajah. Nastopi se vršijo v obliki tekmovalanj na ogromnem liktorskem stadiju (Stadio Littorio). Najprej je tekmovala šolska mladina in sicer v okviru prireditve »Ludi juveniles«. Sedaj pa se vršijo tekmovalne prireditve srednješolske mladine pod vodstvom GILa. Zaključnim tekmam srednješolskih ekip je prisostvoval predstavnik generalnega poveljstva GILa in predsednik italijanske telovadne zveze general Bevilacqua. Nastopilo je 156 fantovskih ekip in 139 oddelkov deklet, skupaj 4720 gojencev.

Prva huda nevihta letošnje pomladi se je razvijala nad Triestejem in okolico v noči na 16. maja. Po nevihti ee je vsula močna ploha, ki je ozračje precej ohladila. Strela je treščila v več izpostavljenih točk, vendar brez veake škode.

Obsojen, ker je pretrgal telefonski kabel. Pred nekaj meseci je naenkrat prenehala telefonska zveza med Triestejem in sosednim mestom Muggio, ki je bila zvezana z glavnim mestom potom podmorskega telefonskega kabla. Preiskava je ugotovila, da je bil kabel v bližini Muggie pretrgan. Po večdnevni delih je bila poškodba spet popravljena in iz Muggie se je dalo spet telefonirati v Trieste. Oblasti pa so začele preiskovati, kdo je avtor te zlobne poškodbe. Ugotovile so, da je kabel prerezal neki Francovich iz Muggie, ki se je te dni zagovarjal zaradi tega pred sodiščem v Triesteju. Obsojen je bil na eno leto in dva meseca ječe ter na povrnitev stroškov.

S spodnjega štajerskega

Odlikovan je bil za hrabrost pred sovražnikom SS nadstrelce Jožef Curič, sin viničarja iz Limbuha pri Mariboru, z železnim križem II. r.

Poročil se je v Ljutomeru viničar Stanko Kavčič s posestnikovo hčerko Antonijo Tavčar.

Z voza je padel. 72 letni hlapec Ivan Fekonja iz Maribora je tako nesrečno padel z voza, da je z glavo udaril ob obcestni kamen in nezvesten obležal. Dobil je hud pretres možganov.

Smrt starega Mariborčana. V Mariboru je umrl v starosti 76 let bivši karminec in izdelovalec cementnih proizvodov Ferdinand Rogač. Po rodu Korošec, se je leta 1898 naselil v Mariboru, kjer je najprej bil poslovoja pri trvdri Piekler, čez dvajset let pa je ustanovil svoje lastno podjetje, ki ga je skoraj do konca svojega življenja vodil. Rajni je oče dr. inž. Ferdinanda Rogata, docenta na graški tehnični fakulteti.

Iz Hrvatske

Poglavnik je oni dan odlikoval zagrebskega nemškega poslanika von Kascheja z veleredom krone kralja Zvonimira z Danico.

Unijatska duhovščina na Hrvatskem bo pričela v kratkem izdajati nabožni tednik. Tiskali in izdajali ga bodo v Osijeku.

Proslave pevskega društva »Kolo«. Zagrebsko pevsko društvo »Kolo« slavi letos osemdesetletnico svojega obstoja. Ta jubilej bo pevska družina proslavila z več koncerti. Prvi koncert je bil že danes, ki ga je skoraj do konca svojega življenja vodil. Rajni je oče dr. inž. Ferdinanda Rogata, docenta na graški tehnični fakulteti.

Življenje in delo sv. očeta je bilo naslov predavanju, ki ga je imel v Društvu hrvatskih katoliških žena v župniji sv. Petra zagrebski kanonik dr. Juretič.

Končna ureditev dovoza mleka v Zagreb. Zaradi preskrbe Zagreba z mlekom kupuje in zbira mleko za zagrebsko prebivalstvo iz ključno kmečka mlekarstva zadruga, ki plačuje liter mleka po 7 kun. Zagrebu morajo oddajati mleko naslednji okraj: zagrebski okraj, okraj Sv. Ivan Zelina, okraj Dugo Selo in okraj Jastrebarsko. Iz teh okrajev ne sme nihče sam prinašati mleka v Zagreb, ker ga mora v svojem domačem okraju oddati organom kmečke mlekarstva zadruga. Prebivalstvo iz ostalih krajev lahko še nadalje prinaša mleko na trg v Zagreb ter mora imeti zato samo potrebne izkaznice.

Navodila za prestavitve učitelstva je izdal hr. vateki prosvetni minister. Za premostitev lahko prosijo vsi učitelji, razen tistih, ki so na docedanja mesta prišli na lastno prošnjo in še niso prebili v tistem kraju treh let. Predloge za premostitev po službeni potrebi bodo pa izdelali veliki župani. Kdor bo enkrat prestavljen, bo brezpogojno moral nastopiti službo na novem mestu, ker premostitev v nobenem slučaju ne bo preklicana.

Vsi hrvatski veleprodajalci smejo po največji odredbi prodajati svoje blago samo tri odstotke dražje od cene, po kateri so ga oni kupili od svojih dobaviteljev.

Iz Srbije

Kredit za obnovo Smedereva. Srbska vlada je s posebno uredbo dovolila mestni občini v Smederevu, da se lahko pri domačem denarnem zavodu zadolži za 60 milijonov dinarjev. Občina bo posojilo, za katerega jamči država, porabila izključno za obnovo mesta.

Pooblastilo kmetijskemu ministru. Na predlog kmetijskega ministra je srbska vlada dovolila, da lahko kmetijski minister izjemoma nastavlja nove uradnike in poduradnike ter ostalo uslužbenstvo, ki mu je potrebno radi izvedbe obveznega načrtnega poljedelskega gospodarstva, predpisane za to leto.

Kanalizacijska dela v Kragujevcu. Mestna občina v Kragujevcu je izdelala načrte za nadaljevanje kanalizacijskih del v mestu. Gradbeno ministrstvo je načrte odobrilo ter je za izvedbo teh del določilo tudi kredit 6 milijonov dinarjev.

Po novi vseučiliški uredbi srbski vseučiliški profesorji brez poziva pristojnih oblasti in odobritve prosvetnega ministra ne morejo več dajati svojih mnenj o sporih pri administrativnih in rednih sodiških, ali o sporih, katere rešujejo upravne oblasti.

Srbska Kolarčeva ljudska univerza je uvedla tudi obrtne tečaje. Zanje se je prijavilo precej moške in ženske mladine.

Obični zbor Srboptu. V Belgradu je bil obični zbor srbskega potovalnega urada Srboptu, na katerem je bil izvoljen za predsednika inž. Dimitrije Atanacković, pomočnik glavnega ravnatelja srbskih državnih železnice. V upravni odbor sta bila nadalje še izvoljena: dr. Milačič, višji svetnik finančnega ministrstva ter Mihajlo Jeličević iz ministrstva za narodno gospodarstvo. Za predsednika nadzornega odbora je bil izvoljen Relja Ostojić, vršilec dolžnosti načelnika finančnega oddelka v glavnem ravnateljstvu srbskih železnice.

Nekaj za mlada srca

Napad na Geitsabis

Po štirinajstidnevem, napornem delu se je bilo vojno brzojavno oddelku posrečilo, da je sklenil zvezo med četami v Kubu in stražami v Gibeonu. Skozi nedostopno gorovje brez potov, preko trnjevega grmovja in visokih čeri, čez globoke prepade in po strmih skalnatih stenah navzgor in navzdol, so polagali kabel skozi divji-

no Afrike. Neprestana moča deževne dobe jim je delala hude preglavice. Spotoma so jim večkrat zmanjkala živila in se pokvarila. S seboj so jim bili dali samo za 8 dni prehrane in tisti, ki so bili z živili poslani za njimi, so običajni v močvarah. Z nekaj prgišči ječmena so se bili jezdec prestradali do Gibeona. A naloga je bila izvršena. Prva brzojavka, ki je hitela po novih žicah, je bilo osuplo vprašanje iz Kuba: »S čim ste se tako dolgo preživljali? In odgovor četovodje se je glasil: »Z vrečo ječmena.«

Geitsabis je bila majhna vmesna postojanka ki je bila prirejena zaradi večje varnosti na novi progi. Posadka je štela podčastnika in troje jezdec. Taborišče je bilo na južnem parobku višavja ob strmi grapi, kjer je bilo na dnu preskrbovališče z vodo. Na nasprotnem obronku je bilo v začetku upora taborišče Hotentotov. Se zdaj je bilo videti nekaj napol porušeni ponokov sredi pogorišča.

Naši štirje možje so se utaborili na samotni postojanki, kolikor se je pač dalo. V majhnem okroglem šatoru je bil Morejev aparat v zvezi s kablom. Zraven so si zgradili iz skalnatih drobcev majhno trdnjavo, špranje pa so zadelali s prejo in travnatimi rušami. V tej preprosti trdnjavi, ki se je prav nizko prilagala tlom in ni bila kar nič vidna, so spali in bivali.

Jezdci so razdelili noč na štiri straže, ki so jih zvesto izpolnjevali. Mislili so, da bodo tako varni sprito kakega napada, čeprav so vedeli, da

so Hotentoti večkrat napadali Geitsabis. Brez dvoma je bila za tak nevaren kraj posadka premajhna. Toda pomanjkanje pripravnih vojakov je bilo tako veliko, da niso mogli posadke ojačiti z več vojaki.

Bilo je jutro, ko se je vprav začelo daniti. Prva straža je bila pravkar zbudila trojico spečih tovarišev in je zlezla nizdol v grapo po vodo. Tedajci so se oglašili nagli strel v tišino jutra. Daleč zadaj za gorami se je žareče dvigalo sonce in skozi drhteče meglenne mreže so se povsod bliskali svetli ognjeni žarki puškinih cevi. Po vsem obronku in za vsako skalnato steno so oni trije v trdnjavi

videvali ta ogenj. V varstvu noči so se bili zamorci priplazili v bližino in so se bili povsod vgnezdili in dobr poskrili.

Ves napad je bil tako spretno zasnovan, preseenečenje se je tako povsem posrečilo, da bi bilo brez dvoma že v prvem hipu uspešno, če bi ne bila majhna napaka uničila vse to prekanjeno zasnovano. V polmraku jutra in v megli so bili Hotentoti prezrli malo trdnjavo zraven šatora. Mislili, da je posadka v šatoru, so ga zamorci vsega prestrelili in skozi in skozi preluknjali. Tudi eden ni mogel biti več živ — če bi bil seveda le eden notri!

Tako pa napadaleci niso bili malo presenečeni, ko je začelo mahoma iz zemlje zraven šatora nevarno grmeti. Jezdci so koj sprejeli bitko.

Zal, pa napadaleci niso prezrli vojaka, ki je bil šel po vodo, in so ga ranili. Posrečilo se mu je še, da se je priplazil do visoke skale, kjer je obležal. Eden jezdec ga je opazil, so v srečnem trenutku splazili do njega in ga privlekli v varno kritje v trdnjavo. Čeprav so zamorci koj začeli besno streljati vanj, se je hrabremu jezdecu posrečilo, da se je pravočasno skril.

Več ur je trajala bitka. Neprestano so pokale puške Hotentotov. Zadržano in previdno so jezdec odgovarjali na ogenj, saj so morali varno ravnati z naboji.

Le kako bi bilo moči v tem obupnem položaju dobiti kako pomoč? Kabel je bil brez dvoma na obe strani prerezan. Sicer bi v Gibeonu in

Ali so na zvezdah živa bitja?

Dolgo časa je bil svet tega mnenja, da so na našem sosednjem planetu Marsu nekakšni prekopi. A dandanej je že dognano, da niso ti prekopi nič drugega kakor optična prevara.

Takile bi lahko bili ljudje na drugih zvezdah, vendar nič ne vemo, ali so, ali niso.

Bolj razumljivo je že dejstvo, da so našli v meteorjih neke smolnate, masčobne snovi. Meteorji so majceni drobci iz vesmirja, ki prihajajo kdo ve odkod izpod neba in ki jih zemlja pritegne nase, tako da padajo nanjo. Masčobe so se mogoče nabrali kje drugod, če niso nemara kje izven naše zemlje take razmere, ko je tudi kaj drugačnega mogoče.

Zatorej prav zares ničesar ne vemo o kakih živih bitjih na zvezdah!

Neskončno je število zvezd, ki jih ponoči vidiš na nebu. Razdeljene so na zvezde stalnice (planete), ki se same od sebe svetijo, ki so torej žareče krogle kot naše sonce, in pa take, ki odseva z njih svetloba stalnic, kot je naša luna.

V samem ognju brez dvoma ne more nobeno bitje živeti. Na soncih gotovo nihče ne biva. Drugače je nemara s planeti. Poznamo 9 velikih planetov, ki krožijo okrog našega sonca in več ko 300 majhnih, ki so brez dvoma še manjši ko Italija. Pa — kaj zares ni na planetih živih bitij?

Najmanjša in najpreprostejša bitja, ki jih poznamo, so bakterije. To so majcena bitja, ki so vidna le z drobnogledom. Nekatere poznamo kot strahotne povzročitelje bolezni. Imamo bakterije, ki so tako majhne in lahke, da sfrčijo prav do skrajne meje našega ozračja. Celó v najhujšem mrazu jih ni konec in čeprav nimajo ne zraka ne hrane. Bakterije bi že lahko romale od ene zvezde do druge. Skoraj da bi mogli reči: če zares ni na nobeni drugi zvezdi živih bitij kot na naši zemlji, potem bi naša zemlja brez dvoma zastrupila druge zvezde s svojimi bakterijami.

Različni pogoji za življenje bivajo brez dvoma tudi zunaj v vesmirju. A če bivajo že na naši zemlji posebne, slabo razvite rastline, kot so alge, ki rastejo v vodi vročih vrelov, v vodi, ki je blizu vrelišča in če rastejo alge tudi v ledu, ki se nikoli

Le takojšnje opozorilo bi jih še moglo rešiti. Toda jezdec so vedeli za dober svet.

Na nekem gorekem vrhuncu v razdalji kakih 30 km, je bila heliografska postaja. Ko je bilo sonce že dovolj visoko na nebesu, je podčastnik vzel iz žepa svoje zrcalce, ga podžal proti soncu in ga je uporabljal kot sredstvo za brzojavljenje.

In zares, čez nekaj časa se je zalesketalo na gori: pika — črta — črta —

Opazili — smo — vas — kaj — se — je — zgodilo — izprašuje ogledalo.

Črta — črta — pika —

Hotentoti — napadli — pošljite — pomoč — iz — Gibeona — je odgovorilo malo zrcalce.

Čez nekaj minut se je zabliskalo iz dalje:

Razumeli — potrpite — pomoč — pride —

Preko ravnine se je zalesketalo tolažilno obve-

stilo. Mala posadka je črpala iz njega novih moči.

Ze popoldne utegne priti pomoč. In so mirno stre-

ljali dalje.

Ali bodo imeli sovražniki toliko poguma, da bodo iznova napadli? Branilci komaj čakajo. Se zmeraj se ničesar ne zgane.

Slednjič so se vendar upali le malce pokukati iz trdnjave. Kaj se je zgodilo? Ali bodo na-

padli? Tedajci opazijo v daljavi, kako je vse v di-

mu in grmenju. A sovražnika ni nikjer več. Po svo-

jih urnih elih so zamorci zvedeli za ojačenje, ki ga

pa ne čakajo, saj poznajo svoje nasprotnike.

Ko je pozno popoldne dospela četa vojakov,

so že vsi Hotentoti izginili in jih ni bilo moči več

doseči z utrujenimi konji. Tako je ostalo na preži

novi vojaštvo v trdnjavi, ranjence pa so odvedli

v zaledje.

ne raztaja, potem vidimo, kako se zna priroda

vesmu prilagoditi. Ali ni življenje torej, da bi se

prilagodilo razmeram drugih zvezd?

Če bi vprašali kakega slavnika, bi nam brez

dvoma dejal, da v puščavi ni moči živeti. Prav

tako mora človek reči, da na dnu Oceana zanj ni

življenja. In vendar je v morju vee živo samih

»življenj«! In ali ne živijo v puščavi živa bitja,

dasi slavniki ne bi mogli ondi živeti?

Če so pa res kaka živa bitja na zvezdah, po-

tem se moramo zavedati vsaj tega, da si njihove

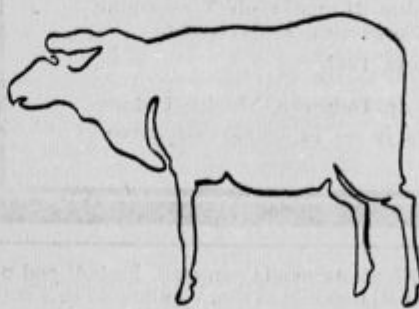
zunanosti ne smemo predstavljati po človeških

Kako si neki ameriški slikar predstavlja živa bitja na Marsu.

merah. Na luni je zaradi manjše snovi privlačna sila toliko manjša, da bi bitja s človeškimi silami ondi narasla do ogromnosti in bi imela tako moč premikanja, ki si je niti predstavljati ne moremo. Majhen zračni pritisk, velikanška gmota nekaterih planetov, drugačno podnebje, vse to povzroča take življenjske pogoje, ki niso niti malo podobni tistim na naši zemlji. Zatorej tudi ne moremo niti malo vedeti, kakšna da bi bila ta bitja in kako da bi živela.

Za mlade risarje

Vodne ure

Najstarejša oblika za merjenje časa je brez dvoma sončna ura. Ker pa ta ura ponoči ne more meriti časa, je ljudem že zdavnaj prišlo na mar, da bi merili čas z vodo. Ze 700 let pred Kr. rojstvom so imeli stari Asirci vodne ure. To so bile velike, lijakom podobne lesene posode, kjer se je na konici iztekala natočena voda. Stražnik, ki je stal zraven te ure, je moral paziti, da je pravočasno dolival vodo in da je naznanjal ure.

Grk Ktesibios, ki je l. 150 pred Kr. r. živel v Aleksandriji, je bil menda prvi, ki je na pripravi, katera je plavala na vodi, priredil tudi kolesje. To je od časa do časa metalo kamenčke. Njegova vodna ura je imela torej tudi bitje.

Pri Rimljanih so bile vodne ure večidel iz zlatih ali srebrnih posod, obložene z dragulji. Nekatere ure so bile namesto z vodo napolnjene z dišečim oljem. Takrat so bili Rimljani gospodarji sveta in so ljubili razkošje.

Mavri so izboljšali iznajdbo vodnih ur še dalje. Iz l. 1121 po Kr. r. poročajo, da so pritrdili posodo z vodo na tehtnično prečko. Ker je postajala posoda zaradi odтока vode zmeraj lažja, se je seveda dvigala prečka tehtnice. Premikala se je dalje nad desčico z znaki ur, in je bila torej prvi kazalec ure.

Kalif Harun al Rašid je baje podaril Karlu Velikemu tako vodno ur, kjer so padale bakrene kroglice na srebrne ploščice in so bile s tem naznačene ure. Ta ura je bila vsakih 30 minut.

Ko so kasneje znali izdelovati steklene posode, so zamenjali vodo s peskom. Nastale so pešene ure, ki jih imajo še v nekaterih kuhinjah v uporabi za kuho jajc. To je še v spomin na vodne ure.

Ptičja gnezda živali, ki niso ptiči

Mala poljska miška, ki je tako ljubka in pri- srčna živalca in ki živi na travnikih, rženih njivah, zlasti med trnjem, je sicer s svojim 6 cm dolgim trupcem jako majhna zastopnica naših sesalcev, vendar je najbolj izurjena izmed vseh: zakaj ona

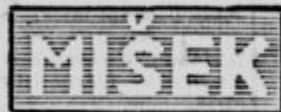

si nareja gnezdo, ki bi jo lahko zanj vsak ptič zavidal. V velikosti gosjega jajca se dviga na bil- kah treja ali debele trave. Miška s svojimi šivan- kastimi zobki razgrize bilke in jih lepo oplete okrog gnezda. Večidel se dviga malo gnezdo liki krogla za meter visoko od tal. Notranjščina gnezda

je obložena z maščicami in mehko rastlinsko volno od treja. Tako je gnezdece lepo obloženo kot z bla- zinicami in pripravljeno za 5 do 6 mladičkov, ki morajo že čez nekaj dni sami zase skrbeti.

Zivahna veriverica si napravi s svojimi spretnimi sprednjimi nožicami jako umetno gnezdo, kamor hodi ponoči spat. Tudi opoldne in če je slabo vreme, biva v gnezdu, saj je veriverica jako občut- ljiva sprito pekočih sončnih žarkov, mraza in moče.

Drugo jutro je Mišek prav tiho stopil v pisarno.

»Dobro jutro, gospod Hokus!« je de- jal in je pozdravil najprej prvega od obeh detektivov. »Kaj ni nič novega o tisti tatvini las in jopic?«

»Naak,« je zakrutil ta.

»Prav nič ne! Odkar sva tukaj jaz, Hokus, in moj tovariš Pokus, so vsi zlikov- ci pobegnili, ker jim zdaj ne kaže biti več tukaj.«

»Joj,« je dejal Mišek, »to mora biti lepo zadoščenje za taka dva detektiva, kakršna sta vidva!«

»Kaj misliš! Kadar se spravimo na delo mi, ni za šalo. Zgrabimo za lase, udarimo na desno, udarimo na levo, pa naj se zgodi kar koli... Navajeni smo hujših stvari, kot je ta. To je igrača, ki me prav za prav niti ne zanima.«

Detektiv se je vrغل v naslanjač, svoje dolge noge pa je poravnal po mizi. Nena- doma so se odpahnili vrata. V sobo je prhnil gospod Pokus, drugi detektiv. To- goten je bil in rdeč v lice, kakor kuhan rak.

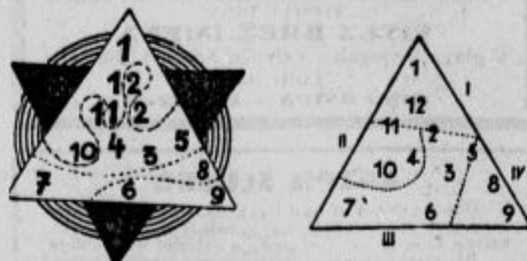

»Kaj, to te ne zanima?« je besnel. »Mar ne veš, da so mi ponoči, ko sem spal, ukradli štiri volnene srajce?«

Pravilica o zvončku sreče

Stari norveški kralj Harald je ležal na smrtni postelji. Ker je čutil, da mu potekajo zadnje ure življenja, je poklical k sebi svojega sina Sigurda. »Preden zatisnem svoje trudne oči, bi ti rad dal zlat nauk, ki naj te spremlja na bodoči težavni vladarski poti. Tvoja brezskrbnost me teži. Z mla- dostno neizkušenostjo presojaš stvari in meniš, da te bo mladega in zdravega spremljala sreča vse dni tvojega življenja. Sin moj, z resnobo zri v pri- hodnost in vеди, da prinaša življenje več skrbi in bridkosti kot sreče. Spoštuj starost, najvišje ceni

Rešitev: Kdo zna pravilno deliti?

Take preproste rešitve, kot je na tej podobi, brez dvoma niste pričakovali. Črta more iti namreč tudi skozi »enajst« tako, da je na levi in desni po ena enojka. (Vseota zmeraj po 15.)

Ali pa potegnemo črte takole, kot je na tej riebi, da so tri številke prerezane in s tem razpo- lovljene, in sicer 11, 2 in 5, ki razpadejo na (5½ + 5½), (1 + 1) in (2½ + 2½). Tako nastane v slehernem od štirih prostorov vseota 19½.

poštenje in zvestoba, živi za svoj narod in osre- čen boš.

In kralj Harald je zatisnil trudne oči v večno epanje.

Mladi kralj Sigurd je premišljeval očetove be- sede in bil uverjen, da je njegov, sicer modri oče, bil zaradi ostarelosti preveč črnogled. O tem je hotel prepričati tudi modre in izkušene svetovalce pokojnega kralja. Sklenil je, da bo dal na streho svoje prestolne dvorane obesiti zvonček, ki bo s svojim ebrebrnočistim glasom naznanjal narodu, kako srečen je njihov kralj. Gotovo ne bo minil dan, da ne bi mogel potegniti za vrvi in zazibati zvončka sreče.

Resnih obrazov so stari, izkušeni svetovalci poslušali mladega kralja, ki se je v nemal iz dvoma v očetovo besedo. Iz dneva v dan so ugibali, kdaj bo zvonček — prvič zapel.

Dnevi so se strnili v mesece, ki so postali leta, vendar zvonček sreče se še ni oglašil.

Najlepša leta mladega kralja so minevala v skrbi in boli, v številnih bojih in bridkem razoča- ranju. Zvonček pa je molčal in kralj se ga je ko- maj še domislil. Da, skoraj bal se ga je, kajti molk zvončka je glasno obsejal o njegovi zmoti. Vedno bolj je umeval zlate nauke svojega modrega očeta in je živel le za blagor svojega naroda.

Kralj se je postaral. Oslabel je in ni mogel več med svoj narod. Ko je ležal na smrtni postelji, je skozi odprta okna prihajal čuden šum, kakor jok in vzdihovanje. Vprašujoče pogleda svojega kanclerja. »Velikanstvo, oče se poslavlja, otroci jo- čejo.« Z zadnjo močjo se dvigne kralj: »Če me tako zelo ljubijo, naj pridejo k meni. Da jih po- slednjič blagoslovim.« Na kanclerjev ukaz odpro vrata in plakajoča množica se zgrne okoli umira- jočega kralja, ki poslednjič blagosavlja svoje vda- ne. Šijaj blaženosti prešine njegovo obličje. Z zelo tresočo roko prime za vrvi in ob svoji smrtni uri prvič zaziblje zvonček sreče...

148.

»Tedad pa izgubite lastnega otroka, svojo Almiro!« odgovori dekle odločno. »Zakaj ste me pripeljali sem med tuje ljudi, kjer me nihče ne ljubi in vas nihče ne spoštuje? Zakaj nisem ostala tam, kjer sem se rodila? Zakaj ste me vzgojili v drugi veri? Zato, da bi se mi boljše godilo. Sedaj pa nočete ničesar storiti za srečo svoje edinke?!«

149.

Oče ni odgovoril na te besede. V tla je zrl, glavo z dlanjo podpirajoč. Kaj naj odgovori hčeri, ki ne misli na nasledke svojega maščevanja? Vedel je, da brez nevarnosti zase ne more uničiti Zale. Najmanjši sum bi spravil njega in Almiro ob premoženje in dobro ime, da, celo ob življenje. Kaj naj odvrne hčerki, ki čaka?

150.

Po daljšem premišljevanju je šele odvrnil Tresoglav: »Sam ti ne morem pomagati; toda vem za pomoč. V nekaj dneh pridejo Turki v našo deželo. Ne znam sicer ali obiščejo tudi Rožno dolino, ali to pa dobro vem, da se bodo utaborili poleg belega mesta ob reki, ki ni daleč oddal. To sem slišal na svoji kupčijski poti.«

MALI OGLASI

V malih oglaših velja pri iskanju službe vsaka beseda L 0.30, pri ženitovanjskih oglaših je beseda po L 1.—, pri vseh ostalih malih oglaših pa je beseda po L 0.60. Davek se računa posebej. Male oglase je treba plačati takoj pri naročilu.

Službe

Dobe: Postrežnico

pridno, pošteno, za dopoldne, sprejem. Naslov v upr. »Slov.« št. 3125.

Pošteno dekle

veče kuhanja, se sprejme v službo pri tročlanski rodbini s 30. majem. Naslov pri upravi 3109.

Krojaškega pomočnika

za male kose, sprejem takoj. Novak Rude, civilno in voj. krojaštvo, Ljubljana, Slomškova 12.

Svetovno znana

tovarna lekarniških preparatov — išče mladega zdravnika ali diplomiranega lekarnarja večšega italijanskega jezika, za obisk zdravnikov tukajšnje pokrajine, v svrhu propagande medicinskih specialitet. — Ponudbena na upr. »Slovenca« pod »Cav. Leone Luini« 3092.

Objave

Smrekove fižolovke

lahko dobe člani (Zegoze) in Malega gospodarja pri splošni gospodarski zadruzi železničarjev v Ljubljani, Cesta Viktorja Emanuela (Bleiweisova) 35-II.

U najem

Lokal z izložbo

za razstavljanje pohištva — prevzamem takoj v prometnem kraju. Pohištvo, Malenšek, Celovška št. 258.

Kupimo

Stare gramofonske plošče

kupuje in plača najvišje dnevne cene samo »Everest« Prešernova ul. 44.

Vajenci

Vajenca

(vajenka), pridnega, poštenega, sprejem za fotografsko obrt. Naslov v upravi »Slov.« št. 3126.

Stanovanja

Oddajo:

Dvosobno stanovanje oddam tistemu, ki mi poredi 15.000 lir. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod »Prvo mesto« 3023.

Iščejo:

Stanovanje 4 do 5 sob lažem za takoj ali s 1. junijem. Ponudbe v upravo »Slovenca« pod »Mirna stranka« št. 3078.

Stanovanje

eno- ali dvosobno, s pritlikinami, išče v sredini mesta mirna in solidna gospodinja za mesec junij ali julij. Naslov v upravi »Slov.« št. 1968.

Prodamo

Hladilno omarico

majhno, praktično za gospodinjstvo, prodam. Ivo Štembal, Vegova ulica 8 (pritličje, dvorišče, levo).

Za »Samokuhalnik«

naj se zanimajo gospodinjke, katere žele hraniti kurjavo in čas. Enostavno in poceni. Dobi se: Franc Kernjak, Tržaška c. 92.

Razno pohištvo

poceni prodaj. Lampetova ul. 13 (Trnovo).

Po ugodni ceni

več enoprežnih in dvoprežnih voz in konjске opreme. Sv. Jerneja cesta št. 25.

Prodaj več pohištva

Sv. Jerneja cesta 25.

Šivalni stroji

pogreznjivi, ugodno na prodaj. Feliks Toman ml., Costova 7.

Prodaj

več salonskih gramofonov. Sv. Jerneja c. 25. I

Umrla nam je naša ljubljena mama, stara mama, sestra, teta, svakinja in tašča, gospa

Franciška Štirn

posestnica

v sredo, dne 20. maja 1942, po kratki težki bolezni, previdena s tolažili svete vere.

K večnemu počitku jo bomo spremili v petek, dne 22. maja 1942, ob petih popoldne, iz hiše žalosti, Mala vas št. 13, na pokopališče k Sv. Juriju, kjer jo položimo v rodbinsko grobnico.

Ježica, št. Vid nad Ljubljano, Kranj, Kamnik, dne 20. maja 1942.

Žalujoči:

Erjavac Rozalija, Kušar Antonija, hčerki
Ivan Erjavac, Kušar Valentin, zeta
vnuki in vnukinje ter ostalo sorodstvo.

Umrl nam je naš dragi soprog, oče, brat in tast, gospod

Anton Mencinger

trgovec in posestnik

Pogreb ljubljenelega pokojnika bo v četrtek, dne 21. maja ob 5 popoldne iz hiše žalosti Sv. Petra cesta 43 na pokopališče k Sv. Križu.

Ljubljana, dne 19. maja 1942.

Žalujoči: Marija, žena; Vera in Marica por. dr. Debevec, hčerki; France dr. Debevec, zet; Janez, Tomaž in Stefan, bratje — in ostalo sorodstvo.

Ada Negri:

2

LOVEC

Tam je imela posestvo in štiri lepe krave v hlevu; listja pa živina zumerom potrebuje. Šal okoli vratu in koš na rame Chiarascuro, ki je znala zelo dobro nositi, in hajdi, proti gozdu z Miss za petami. Revni ljudje se niso prav nič čudili, ko so videli Chiarascuro s košem na hrbtu, poleg nje pa Eddi s puško na rami. Skromnost ljudi je bila naša rešitev; čim revnejše je to ljudstvo, tem bolj je preprosto. Od tod izhajajo nekateri čudni običaji, za katere ne vemo, kje je njihova domovina.

Na desni strani svilarne je peljala med drevo-redi divjih in bodečih solid ravna cesta proti Canalinu. Ozračje je bilo mrzlo in ostro, nebo pepelnato in njeve, ki so se zgubljale v daljavi, črne.

In naenkrat je cesta zavila med grmovje in med drevesa — nenadoma se je spremenila in se ni več zdelo tista, kakor je bila: valovala in vila se je med jeseni, med jelšami, med vrbam, med hrasti, med brezami in med topoli. Začel se je gozd in je segal tja do Ticina, na drugem bregu se je spet pojavil in se je stegal do Vigevana. Ta pokrajina je bila znana samo lovcom, čolnarjem, drvarjem, divjim zajem, volkovom in divjim racam; bila je tako neizmerna, da je segala do obzorja.

Sinji vijugasti potoki, ki so prihajali iz Ticina, so orali gozd na mnogih krajih, kakor mreža ožilja. In na teh rečicah so plule ladje, natovorjene s kamenjem, peškom, lesom in bekami. Zarasla zemlja je postajala bolj in bolj temna.

Zima je slekla drevesa. Goša debela in veje, vse zvite in grčave, so risale na obzorju skrivnostne

črke, ki jih nisem mogla razumeti. Pa tudi pod preprogi listja so bile skrite, v katere so se s sumnjem vdirale naše noge. Vsak list, vsaka veja in vsaka grča drevesa, ki ga je pokrivala slana, se je lesketala kakor majhna kristalna prizma.

Iz daljave si slišal udarce kladiva — čolnarji so popravljali ladje. Udarci sekire so še bolj odmevali, mnogo bolj razločno — tam so najbrž kradli drva. Bilo je videti ognje. Udarci in ognji — skrivnostni znaki, pogovori v tišini.

Grabile smo listje in ga tlačile v koš, ki je stal na tleh in katerega je polem Chiarascuro tako ponosno nosila. Toda v tej pokrajini Canalina je imel človek občutek, da je na koncu sveta. Govorili smo malo; in vsako vprašanje, kakor tudi vsak odgovor je bil kakor oni ognji in udarci. V obraz nas je žgala močna vročina, tako da je Chiarascuro trdila, da je mraz toplejši od vročine.

Vendar smo se veselo in šaljivo razgovarjale, ko smo se vračale. Oblaki sonaraka so se dvigali in v gosti sivini se je izgubljalo okolišje dreves. Veseli in šaljivi pogovori so bili kot neko izzivanje tej neskončni melanholiji, ki je ni mogoče popisati. Naša mladost je bila oblaki kakor rdeče vino in z oblaki v ustih je govorila o ljubezni. Učiteljica Irena je bila zaljubljena. Prav tako učiteljica Ana. Toda v koga? To ni bilo važno. Res, ena je ljubila mladega gospodarja delavnice, druga pa učitelja Wilhelm, ki je bil obenem organist v Bezatti; toda nobeden od teh dveh bi jih ne hotel vzeti. Ljubezen je bila lepa, lepa tako, da je mogla reči: »Zaljubljena sem! In pričakala ete se za šalo, metali si v obraz imena svojih ljubljencev, kakor da bi igrali žogo.

Jaz pa nič; dozda nisem nič vedela o ljubezni. smejem se ji; toda z neko skrbjo, kakor bi se bala za njeno skrivnost.

Chiarascuro je imela glede tega zelo jasne pojme. Rajši bi se vrgla v Ticino, kjer je najbolj globoko, kakor pa da bi se poročila tako, kakor njena mati z možem, kakršni je njen oče, in gorje onemu, ki bi omenil nekega gospoda Telisa di Beregnarda! Zdijvala je in se zvijala kakor gad.

Edina, ki o tej stvari ni govorila, je bila Eddi. V tistem trenutku se je njen pogled zamaknil v daljavo in čeprav je bila med nami, je bila vendar tako daleč. Oblaki in tišina so jo vso prevzeli — in psico z njo. V tem trenutku smo jo čutile kot sovražnico in kot tujko: skoraj sramovala se nas je zaradi naših preprostih ženskih izjav. Nobena izmed nas bi se je ne drznila vprašati o njeni preteklosti, niti zakaj je možko oblečena, ali zakaj je prišla tako živeti — ne kakor mož in ne kot ženska — in to tako daleč od njene domovine. Ko se je prikazala iz megle za Chiarascuro, se je ponudila, da ji pomaga; me pa smo imele vtis, da je natovorjeni koš lažji od njenega erca.

Ne spominjam se lepšega trenutka iz svojega življenja; in ko skušam ta trenutek v spominu oživit, imam občutek, da se mi ne bo posrečilo nikdar z besedami naslikati vse njegove polnosti. Preveč je bilo v njem podzavestnega, tega, kar izhaja edino iz sangviničnega temperamenta osemnajstletne. Kdor koli na svetu bi bil na mojem mestu, nihče bi se ne zavedal zaklada: biti zdrav med 18. in 20. letom.

LJUBLJANSKI KINEMATOGRAF

Predstave ob delavnikih ob 16 in 18.15, ob nedeljah in praznikih ob 10.30, 14.30, 16.30 in 18.30

Več velike uspehe filma »Luč v temi« z ALIDO VALLI, prinašamo nien najnovejši in še lepši film

Nevidne spone

Alida Valli, Carlo Ninchi, Andrea Checchi, Carlo Campanini

KINO MATICA - TEL. 22-41

Film napetih špijonažnih in kriminalnih pustolovščin

Borba v senci

Antonio Centa, Paola Barbara

KINO SLOGA - TEL. 27-30

Kaj se vse stori zaradi vroče ljubezni, boste videli v filmu

VITEZ BREZ IMENA

V glavnih vlogah: Amedeo Nazzari, Mariella Lotti itd.

KINO UNION - TEL. 22-21

RAZPIS SLUŽBE

Občina Sv. Vid nad Cerknico, okraj Logatec razpisuje mesto občinskega tajnika, blaginika, šolskega izobrazbo: 4 r. srednje ali njej enake šole. Pravično kolektivno in last. pisane prošnje, opremljene z vsemi potrebnimi listinami po čl. 7. in 8. uredbi o občinskih službenih, je vložiti v roku 30 dni po objavi tega razpisa v Službenem listu pri tej občini.

Občina Sv. Vid nad Cerknico dne 14. V. 1942-XX